

Onze Vogels

55e jaargang no. 1, januari 1994

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

De

ose

ERVARINGEN MET DE

ROODSNAVELTOEKANS

Alvorens op de kweek in te gaan wil ik eerst wat algemene informatie geven betreffende de toekans. De officiële naam van de toekan waarmee gekweekt is is **Ramphastos toucanus**.

De familie van de toekans bestaat uit vijf geslachten, **Ramphastos**, **Aulacorhynchus**, **Selenidera**, **Pteroglossus** en **Andigena**. Twee toekansoorten worden soms tot een apart geslacht gerekend, de Krulkuifarassari (**Beauharnaesius**), die tot het geslacht **Pteroglossus** behoort en de Goudtoekan (**Baillonius**), die tot het geslacht **Andigena** behoort. De roodsnaveltoekan behoort dus tot het geslacht **Ramphastos**.

Uiterlijk.

Lengte bedraagt ongeveer 55 cm. De bovenzijde, vleugels en staart zijn zwart, bovenste stuitveren zijn geel, de onderste zijn karmozijnrood. De keel en de borststreek is wit, er loopt een rode band onder langs de witte borst. De buik is zwart. De snavel is ongeveer 16,5 cm lang en voornamelijk donkerrood van kleur met een gele rand over het verlengde van de bovensnavel. De basis van de ondersnavel is blauw van tint. De naakte huid rondom het oog is diepblauw van kleur. De ogen zijn bruin. Jonge vogels hebben blauwe ogen.

Biotoop en levenswijze.

Deze soort komt voor in Venezuela, Suriname, de Guyana's, Noordoost-Colombia en Noordoost-Brazilië. De vogels leven in regenwouden, aan bosranden en in de buurt van rivieren of vlakbij ontgonnen bosterrein. Ze komen tot wel 500 meter hoog in het gebergte voor. De vogels maken veel lawaai. Hun roep lijkt op het geluid van een jonge hond "pia poo-oo-ko". Ze laten ook wel schelle kreten horen een tijdlang achter elkaar. De vogels zitten vaak in de toppen van de bo-

men en ze verorberen daar veel vruchten. Ze eten ook wel insecten. Ze nestelen vaak in erg diepe boomholten. Hun prachtige snavels gebruiken ze om behendig vruchten te plukken en om hun jongen te verdedigen.

De ouders.

De man is ongeveer vier jaar en in mijn bezit vanaf juni 1992. De pop is ongeveer drie jaar en in mijn bezit vanaf februari 1992. De pop heb ik heel goedkoop, in verwaarloosde toestand, gekocht en in de eerste maanden bij mij thuis goed opgelapt. Toen heb ik de vogel laten seksen en daar ik nu zeker wist dat het om een pop ging, heb ik bij Avifauna een vermoedelijke man gekocht. Deze heb ik daags na de aankoop ook laten seksen voor aile zekerheid en mijn keuze bleek goed geweest te zijn. Het ging inderdaad om een man. Allebei de vogels zijn dus ingevoerd. Naast deze toekans heb ik ook **Ramphastos vitellinus** in bezit en twee koppels **Selenidera culik**, een stel **Pteroglossus viridis** en een koppel **Aulacorhynchus haematopygus**. Ik houd de roodsnaveltoekans in een buitenvolière van twee bij twee, bij twee meter.

Daar is nu nog geen nachthok aan verbonden, maar dat gaat eerdaags wel gebeuren. Als het langdurig zou vriezen, dan worden ze in de schuur opgekoooid, die schuur houd ik dan vorstvrij. Mijn ervaring is dat **Ramphastos** beter tegen koude kan dan bijvoorbeeld **Pteroglossus**, die ik sinds "bevroren tenen" binnen laat overwinteren. De volièrre is beplant met een altijd groen blijvende Japanse heester, met kamperfoelie en met een larix. De bodembedekking bestaat uit aarde en zand. De voerbak staat op een gladde van kunstof gemaakte, ongeveer een meter hoge paal, zodat er geen muizen bij kunnen. De voorkant van de volièrre staat op het westen gericht. In het voorjaar 1993 heb ik in deze volièrre een zeer groot nestblok geplaatst, omdat de ouders in een kleiner, zelfgemaakt nestblok het jaar daarvoor niets hadden gedaan. De afmeting van dat nieuwe nestblok bedraagt: hoogte 115 cm, binnendiameter 40 cm en het invlieggat 15 cm. Mijn toekans krijgen dagelijks als voedsel in stukjes gesneden peer, appel, banaan, druif en tahoe vermengd met twee eetlepels Claus bruin en 3 à 4 eetlepels Bogen

universeelvoer. Ook krijgen ze dagelijks 24 meelwormen en af en toe een paar kleine balletjes tartaar (vermengd met gistocal).

De kweek.

In het voorjaar zag ik dat de man de pop vaak voerde. Ook lokte de man de pop bij tijd en wijlen en met een stuk voer het nestblok in. Soms zat de man de pop woest achterna en dan hield ik af en toe mijn hart vast. De pop werd dan echt opgejaagd en moest dan een veilig heenkomen zoeken, maar de man kon heel lief met haar omgaan. Verschillende keren heb ik paringen waargenomen. Begin juni zie ik maar één vogel in de voliëre, de ander vertoeft in het nestblok. Rond 4 juni wordt het eerste ei gelegd. Op 6 juni maak ik het nestblok open, wanneer de pop van het nest is, en dan zie ik 3 eieren liggen. Ook zie ik een kapot ei op de grond liggen. Op 10 juni vind ik weer een eierschaal op de grond. De oorzaak waarom deze eieren niet uitgebreed zijn is mij onbekend, wellicht waren ze onbezet. Op 19 juni doe ik weer nestcontrole. Daar gedurende de afgelopen dagen nog steeds goed gebreed wordt, denk ik nog steeds eieren te zien liggen. En dat klopt dan ook, want er liggen inderdaad nog steeds twee eieren, die me aan de glans en de kleur te zien bevrucht lijken. De eieren zijn wit van kleur en zijn ongeveer even groot als een dwerghoender, maar wel veel ronder. Zowel de man als de pop wisselen elkaar tijdens het broeden af. Wel lijkt 's nachts de pop het werk alleen te doen. Rond 19 juni ben ik ook extra levend voer gaan geven en wel dola's. Dola's zijn larven van een vrij grote kever, je kunt ze in verschillende maten krijgen. De grootste maat heeft de dikte van een flinke manneplink en omvat tweederde van die lengte; flinke jongens dus. Deze kon ik betrekken van een mevrouw uit Ermelo, wiens adres ik van Avifauna heb gekregen. Margot nog bedankt, ook wat betreft de adviezen. Van de dola's heb ik de middelmaat het meeste gevoerd, de kleintjes de eerste tijd en de grootste de laatste periode. Ook geef

*Van deze zeer fraaie en opvallende toekansoort, zijn geen ondersoorten beschreven. De mannetjes meten ongeveer 42 cm en de vrouwtjes, die gelijk van tekening en kleuren zijn, zijn kleiner en ze hebben ook een wat kortere snavel. Opvallend is hun glanzend zwarte kroeskop, die veroorzaakt wordt doordat de vlaggen van de zwarte kopveertjes als het ware met elkaar versmolten zijn en met de wat bredere veerschacht de vorm hebben van een klein plat rondje dat naar boven is gebogen. Zo lijkt het dan net of ze krullen hebben. In het midden op de kop is een streep van witte veertjes. Zoals gezegd, deze **Kralkuifarasari**, **Pteroglossus beauharsii**, welke domicilie heeft in Peru, Bolivia en Brazilië en pas in 1960 is ontdekt, is een fraaie en opvallende vogel.*

1) Voren in ontwikkeling, let ook op de snauvels, de jongen zijn ongeveer 27 dagen oud.

ik vanaf die datum halve moriowormen. Op 21 juni is het dan zover. Ik hoorde geluid uit het nestblok komen. Toen ik op een gunstig moment nestkontrolle deed, zag ik tot mijn grote vreugde twee zeer kleine, roze, geheel naakte jongen liggen; nestkontrolle is best eng. Ik heb het idee dat de man me elk moment kan aanvliegen. Hij komt ook heel dicht naar me toe en bedreigde me. Gedurende de avond van 21 juni verblijven de ouders gezamenlijk in het nestblok. Op 22 juni hoor je al duidelijk bedelgelui-

den, vooral als de ouders met voer het nestblok betreden. Die geluiden kun je het beste vergelijken met het gemiauw van een jong poesje; heel apart. De ouders zijn zeer druk in de weer met het voeren. Dat doen ze ook afwisselend. Voor de eerste twee weken heb ik ook krekels aangeschaft, dit op advies van verschillende mensen. De krekels bied ik aan in een ingegraven emmer, zodat ze niet kunnen ontsnappen. Vanaf 23 juni geef ik er zo'n 40 per dag (zeg maar een bakje). De dola's (kleine maat) worden

2) Op een leeftijd van ongeveer 17 dagen zijn ze geringd.

nog niet veel gevoerd, wel tahoe en druif. Gedurende de gehele nestperiode valt me op, dat zowel de tahoe als de druif het eerste gevoerd worden, wanneer ik de voerbak neerzet. Dus **niet** het levend voer. Het is ongevoelbaar te bedenken dat die grote snauvels het voer in die kleine vogelmondjes kunnen stoppen. Op 23 juni valt me op, dat de man en de pop beurteelings de jongen warm houden. Het is fris weer, ongeveer 15 graden C en 's morgens vroeg "spinnend knorren", wanneer een van de ouders met voedsel binnen komt vliegen. Naast de gewone fruitmelange geef ik 40 krekels, 20 dola's (5 middelmaat en 15 klein) en 40 meelwormen. Op 24 juni 15 middelmaat dola's, 15 kleine, 40 meelwormen, tahoe, druif, peer, banaan, appel vermengd met universeel en Claus bruin. De kwaliteit van de krekels valt me erg tegen. Op 25 juni geef ik 10 middelmaat dola's, 20 kleine, 15 door midden gesneden moriowormen, 40 meelwormen, 40 krekels en wederom bovengenoemd fruit en tahomengsel. Dit gaat zo dagen door. Twee maal per dag verschaft ik levend voer en die twee keer geef ik dan ook weer extra tahoe en druiven. De voederbak is eigenlijk nooit leeg. Op 28 juni verschaft ik 's morgens: 10 middelmaat dola's en 20 kleine, 25 morio's gehalveerd, 40 meelwormen, 40 krekels en het nu wel bij u bekende mengsel. 's Avonds: 5 middelmaat dola's en 10 kleine en 10 morio's. 's Avonds betekent rond een uur of vijf. Naarmate de dagen verstreken en de jongen dus groter worden, geef ik meer morio's en meer en grotere dola's. Die dola's vind ik een zeer goede levend voer vervanging voor b.v. baby muisjes. Op 4 juli, dus na ongeveer 14 dagen, ben ik gestopt met het geven van krekels. Toen de jongen nog ouder waren heb ik ook dagelijks ongeveer 10 kleine balletjes tartaar vermengd met gistocal gegeven en die werden ook vaak als eerste aan de jongen gevoerd. Op 30 juni slaapt de man 's avonds weer buiten. Op 2 juli, wanneer de jongen 12 dagen oud zijn, heb ik een foto van ze in het nestblok gemaakt. Ze zien er dan wel stevig uit, er zijn nog geen veerstop-

pels, ze zijn nog roze en ze zitten met hun nekken verstrengeld, hangend op elkaar. Rond dit tijdstip zijn de ouders ook erg vernielzuchtig. Het lijkt wel of de drift om voedsel te zoeken ze stimuleert om van alles te slopen op zoek naar levend voer. Het houtblok met rotte plekken, waarop het nestblok steunt, wordt gedeeltelijk gesloopt, dat moet ik middels betonnen blokken afschermen. Ook in Blijdorp, tijdens de opfokperiode van jonge Tocotoekans, wordt er veel gesloopt. Dat hoor ik na telefonisch overleg over de ringmaat van de vogels. Voorzichtigheid is dus geboden. Leg voldoende sloopmateriaal neer (bijvoorbeeld een rottende boomstam) wanneer u van plan bent om met toekans te gaan kweken. Op de vijftiende dag worden er geen krekels meer door mij verstrekt. Bij de jongen begint zich een duidelijke snavel af te tekenen, iewat zwart gekleurd met een lengte van ongeveer 3 cm. Er zijn nog steeds geen stoppels. De roze huidskleur is wel wat grauwer. Op 6 juli krijgen ze naast de gewone fruitmelange 10 kleine dola's, 30 middelmaat, 35 morio's, 40 meelwormen en twee in

4) Volwassen

stukjes gesneden plakken tahoe, 's avonds 10 dola's (waren over), 20 erbij middelmaat, 20 morio's, 8 druiven en in stukjes gesneden appel. Op 9 juli heb ik de jongen geringd. Het ene jong met een 10 mm ring en het andere met een 12 mm ring, omdat ik 10 mm niet meer over de tenen heen kreeg. Om 15.00 uur moet ik weer flink bijvoeren, 30 morio's, 20 dola's en 10 "oude", tahoe, appel, druiven en banaan. Bij controle op 11 juli blijkt dat de ringen er nog goed om zitten. Het lijkt me een beetje overdreven om

in dit artikel de dagelijkse hoeveelheid voedsel, die ik verstrekt heb, en dag voor dag bijgehouden in een logboek, op te blijven sommen. Geïnteresseerden kunnen van mij altijd nog meer gedetailleerde informatie krijgen.

Belangrijke punten zijn voor mij in ieder geval:

- De dagelijkse hoeveelheid levend voer, die de ouders de jongen geven, is veel minder dan ik verwacht zou hebben op basis van de informatie die mij door andere toekankwekers gegeven is, en op basis van de informatie, die ik tot me genomen heb, na me in een aantal artikelen verdiept te hebben.
- Tahoe en fruit wordt vanaf den beginne veelvuldig gevoerd.
- Zorg ervoor dat er altijd voer beschikbaar is, tot het donker wordt. Ik geef twee maal daags voer in de opfokperiode.
- Dola's lijken een goede vervanging voor krekels en babymuisjes.
- Houdt rekening met sloopgedrag.
- Voor ik de jongen uit het nestblok haal om te fotograferen of te ringen, vang ik eerst de ouders uit, zodat die niet kunnen zien dat de jongen uit het nestblok gehaald worden.

Het is mij opgevallen dat de jongen zeer langzaam groeien. Op 13 juli zijn de ogen nog niet open, ze zijn echter wel duidelijk zichtbaar. Er beginnen zich heel vaag stoppeltjes af te tekenen op de huid. Let wel we zitten dan reeds op de 23ste dag. Op 15 juli constateer ik bij nestcontrole, dat de ogen open zijn, ze zijn mooi blauw. Er be-

3) 36 dagen oud.

De

ginnen dan ook duidelijke veerkielen te komen. Op 17 juli heb ik wederom foto's gemaakt en een video-opname. De veren (zwart) breken dan reeds duidelijk als vlaggen uit de schachten; we zitten dan op de 27ste dag. Opmerkelijk vind ik, dat ik heel regelmatig nestcontrole kan uitvoeren. De man vooral houd ik dan echter goed in de gaten, want vaak heb ik het gevoel, dat hij me op zo'n moment eigenlijk wil aanvallen, wat vanzelfsprekend zou zijn. Tot een daadwerkelijke confrontatie is het nooit gekomen. Wanneer ik echter de jongen uit het nestblok ging halen (een paar maal in de gehele ontwikkelingscyclus) ving ik zoals gezegd veiligheidshalve beide ouders eerst uit, zodat deze hiermee niet gekonfronteerd werden. Op 20 juli zijn de jongen nog niet voluit bevederd, maar er komen steeds meer pennen en vlaggetjes. Op 22 juli noteer ik in mijn logboek: De snavels worden al wat spitzer en de bevedering komt langzaam maar zeker door.

Maar het gaat wel allemaal heel langzaam. Ik denk ook reeds aan de snavel te kunnen zien, dat ik waarschijnlijk een jonge pop en een jonge man heb gekweekt. Op 26 juli ga ik voor 18 dagen naar Zwitserland. De verzorging van mijn vogels wordt liefdevol en toegewijd overgenomen door Tini en Flip, een bevriend vogelechtbaar vlak bij mij in de buurt. Zonder hun goede zorgen zou ik niet op vakantie durven. Tini en Flip nogmaals bedankt. Voordat ik op vakantie ga, neem ik nog gauw een foto van de jongen in het nestblok. Ze zien er nu op hun 36ste levensdag goed bevederd uit.

Uit de notities van de buurvrouw.

Op 29 juli slapen beide ouders in het nestblok bij de jongen. Bij gebrek aan druiven wordt er een aantal dagen ontpitte kersen gegeven. Op zondag 8 augustus schrijft Tini: een jonge toekan spingt omhoog, hangt uit het gat van het blok en blijft hangen. Dat jong

kijkt verbaasd naar buiten en naar mij. Ik schrok, want het jong was groot. Verder geen bijzonderheden. Op 9 augustus schrijft Tini kijk ik naar het blok en ik zie een toekan. Ik denk dat het vrouwtje bovenop de jongen staat om naar buiten te kijken, maar bij nader inzien blijkt het een toekanjong te zijn. Het jong gaat weer naar binnen. Gedurende de gehele dag ben ik gaan kijken en op een gegeven moment zie ik een jong op de grond zitten. Ik ga het hok in en pak het. De ouders zijn zeer onrustig, maar ze accepteren het wel en ze kijken toe hoe ik het jong op een tak zet. Het jong vliegt op de waterbak en ik zet hem weer op stok, het is onrustig. 's Avonds ben ik weer gaan kijken. Het jong zat toen al veel rustiger en het lijkt te wennen aan het buitenverblijf. Ik vind het een mooie vogel. Het zit in slaapstand (snavel naar achter tussen de staartveren). De vader verblijft op de stok boven het jong. De moeder en het andere jong verblijven nog in

ERVARINGEN MET DE ROODSNAVELTOEKANS

het nestblok. Ik heb de waterbak voor de nacht leeg gemaakt, je weet maar nooit! Het eerste jong is dus uitgevlogen op de 50ste dag, 10 augustus om half acht kijkt het tweede jong uit het nestblok. Hij vliegt eruit wanneer ik kom kijken. Er is paniek. De man zit het vrouwtje achterna en duldt haar even niet. Ik geef een grote bak voer. 's Middags is de bak helemaal leeg. De jongen lijken nog bang. Voorzichtigheid is gemaand bij het openmaken van de volièredeur. Ze vliegen nogal snel en kunnen door onvoorzichtigheid mijnerzijds makkelijk ontsnappen. Tot zover de notities van Tini. Op donderdag 12 augustus ben ik weer thuis gekomen, razend benieuwd om de jongen te zien. Ik was zeer verheugd, omdat ik ze in blaken de welstand aantrof. De jongen slapen die nacht alleen buiten. Op 13 augustus, op de 54ste, dag heb ik wederom foto's gemaakt. Nu van de uitgevlogen toekans, terwijl ze gevoerd worden door de ouders. Tussen 13 en 28 augustus zie ik de ouders weer beurtelings het nestblok ingaan. Ze zoeken weer toenadering tot el-

kaar. Ik heb geen paringen dit keer waargenomen. Op 28 augustus liggen er weer 3 eieren in het nestblok en er wordt weer afwisselend gebroed. Op 29 augustus zie ik de jonge man geheel zelfstandig en goed eten. De vader gedraagt zich behoorlijk agressief. Er wordt nog steeds goed gebroed. Op 31 augustus zijn de toekans 's nachts erg geschrokken, toen ik een vlucht in hun buurt met een zaklantaarn controleerde. De ouders kwamen uit het broedblok en begonnen onrustig in het donker tegen het gaas te vliegen. Ook de jongen fladderden onrustig rond. De volgende dag zie ik eierstruif zitten in de buurt van de snavel van de man. Op 1 september zie ik bij nestkontrolle dat alle eieren verdwenen zijn. Waarschijnlijk zijn ze dus opgegeten, want op de grond kan ik niets ontdekken. Na telefonisch overleg met Avifauna (die een door de ouders beschadigd jong hadden na het uitvliegen) heb ik in verband met mogelijk agressief gedrag naar de jongen toe de jonge toekans uitgevangen en apart samen in een vlucht gezet. Dit was rond de 72ste

dag. Het vermoedelijke mannetje noem ik huffer en de vermoedelijke pop doerak. Ze kunnen dan al goed zelf eten.

Rest me nog te vermelden dat de vader sambal wordt genoemd en de moeder oelek. Ze worden in Zuid-Amerika immers pepervreters genoemd. Tot zover mijn relaas. Ik ben erg blij, dat het me gelukt is deze nog niet eerder in gevangenschap gekweekte vogels op stok te krijgen. De ouders hebben het fantastisch gedaan. Nu, in oktober, gaat het nog steeds goed met de jonge Roodsnavels en ik hoop ze op verschillende tentoonstellingen te showeren.

Tekst: Jan Bart Hertroys
Foto's: J.B.Hertroys-H.Müller en C.Scholtz/v't Hart.

*Het bestuur van de NBuV,
personeel bondsbureau en
uw redactie wensen u een
goed en vooral gezond 1994*

Over kleurkanaries

Phaeo intensief

Met ingang van het tentoonstellingsseizoen 1993/94 worden intensieve phaeo's op de tentoonstellingen gevraagd. Bij phaeo's hebben wij te maken met geslachtsgebonden vererving betrekking hebbende op de pigmentfactoren en daarnaast een **niet** geslachtsgebonden vererving betreffende de ino, lees phaeofaktor. Laatstgenoemde faktor moet bij **beide** ouders aanwezig zijn, als de jongen tenminste de verschijningsvorm phaeo willen tonen. Dat aanwezig zijn van de inofaktor kan zichtbaar of **niet** zichtbaar wezen dat laatste noemen wij split. Het is bekend dat popjes, die split zijn voor ino waarvoor wij liever de kreet inobloedig gebruiken, een erg mooi vloeiend rugdek kunnen tonen. Het bruinbezit wordt kwalitatief meestal wat minder waardoor een iets minder volle bruine tint ontstaat. Er zijn kwekers, die de inofaktor speciaal inkweken om mooi vloeiende bruinen en zilverbruinen te showen op de tentoonstellingen. Daarnaast kweekten betreffende liefhebbers natuurlijk ook volle phaeo's om ook daarvan de popjes op de show te brengen. Het is U opgevallen, wij hebben hier uitslui-

tend nog over popjes gesproken, daarin komt verandering. In het nieuwe vraagprogramma worden naast schimmelvogels ook intensieve phaeo's gevraagd, dit tevens in combinatie met ivoor, ook in de rode bijkleur en

ook daar eventueel met ivoor. Bij de zilverkleurigen uiteraard geen combinatie met ivoor, gewoon omdat ivoor op vogels met een witte bijkleur, die immers nodig is om onze zilverkleurigen te krijgen, als het ware een over-

Phaeo geel man

Phaeo geel pop

waasde indruk achterlaat. Wel even aangeven of wij te maken hebben met een dominante of een recessieve zilvertint, ook al zijn beide soorten ondergebracht in één en dezelfde hoofdgroep. Ervaren liefhebbers kunnen zich bij dit alles heel wat voorstellen, reden voor mij om zodra wij de nieuwe standaard hebben, hierop nog eens terug te komen. Vast staat overigens zeker, dat ongeacht de bijkleur, ook de combinatie met ivoor, de bijtint van een goede kwaliteit zal moeten zijn en vooral de ivoren tonen die bijtint soms zeer zwak, liever gezegd te zwak. Toch iets om rekening mee te houden.

Tekst: A. van Eck
Foto's: J. v. d. Maelen.

De Fife fancy

De Fife fancy behoort bij de postuurkanaries tot de groep van de vormrassen, waarbij hij dan ook tevens in de groep kleine-of minirassen thuis hoort. Zoals velen in het verleden zich erop toelegden een vogel van groot formaat te fokken, zo is er ook op gefokt om dit ras in het kleine formaat te brengen. De Fife fancy's zoals gezegd een vormras, wat inhoudt dat de vorm het belangrijkste punt is bij dit ras. Natuurlijk hebben we ook bij deze vogels te maken met de bevederingskwaliteit en zeker ook het punt grootte. De standaard vermeldt dat 11,5 cm de ideale maat is en velen denken dan, als ze dit zowat bereikt hebben, dat ze er dan al zijn. We zullen de meest ideale vorm eens gaan bekijken. De Fife fancy moet een goed gevuld lichaam hebben, dat wil zeggen een goed gevulde borst, de schouders ook goed vol en ook een goede volle rug. Als we het lichaam bekijken vanaf de bovenzijde, dus op de rug, dan moet vanaf de plaats waar de hals begint, over de schouders gezien, dit vol en rond zijn. Ook vanaf opzij gezien moet de volle borst een mooie vloeiende ronding laten zien, evenals dat de rug vol en rond moet zijn. Ondanks het volle en ronde van het bovenlichaam, moet toch de vorm van het eimodel aanwezig zijn. De staart moet samen met het lichaam de goede vormgeving bepalen en wel dat deze kort moet zijn, smal, compact gesloten en zeker niet vorkvormig. Bij de inplant mooi vol en smal, aanzet van een pijpvormig model. Dus de pijpsteel, welke smal begint en overgaat van vol en rond naar de kop van de pijp. De nek moet duidelijk zichtbaar zijn, maar ook zeker niet te vol, want een goed gevormde nek moet ervoor zorgen dat er een goede overgang is van lichaam naar kop, zodat de kop vrij los gezien kan worden van het lichaam. De kop moet van waaruit ook gezien rond zijn en in verhouding zijn met het lichaam. Het rond zijn houdt in dat de schedel ook vrij breed moet zijn, goed oplopend boven de snavel en in de hals goed afgerond. Van boven op de kop gezien moeten ook de wangen goed vol

zijn, zodat het geheel hierdoor een mooie ronde kop zal laten zien. De verhouding kop en lichaam zal ervoor zorgen dat er een goede balans is, wat met een te kleine of te grote kop niet het geval is. De snavel moet ook vrij klein zijn, want ook die te zwaar, zal de balans verstoren. Het oog moet goed centraal staan en mooi rond afgetekend zijn. De vleugels moeten goed tegen het lichaam worden gedragen en bij de staartinplant de vleugeltoppen goed gesloten bij elkaar komen. Gekruiste vleugeltoppen zal de vorm in grote mate benadelen. Zorg ook dat de vleugelpennen niet te lang worden en dat we verder een goede volle gesloten bevedering hebben en zeker een gesloten borstbevedering. Gespleten borstbevedering komt dikwijls voor en we zien dan bij het opblazen van de borstbevedering, dat deze dun is. Dus opgelet bij het samenstellen van de kweekkoppels. De pootjes moeten ook weer in verhouding zijn met het lichaam, dus middelmatig van lengte en het bovenbeen iets zichtbaar. De vogel moet onder een hoek van 60 graden staan, dus geen liggende houding aannemen. Tijdens de kweekperiode zijn er meestal weinig problemen met deze vogels. Indien in goede conditie, zijn

ze nogel beweeglijk in de broedkooi en daardoor in de meeste gevallen regelmatig met de jongen bezig en zeker met het voeren van de jongen. Een tip voor de kwekers van dit ras, paar indien mogelijk vogels met de goede vormlijnen want dit is heel belangrijk. Men hoort nogel eens zeggen van de ene is de rug wat te vlak maar de andere is al vrij goed, dus er zullen ook wel nakomelingen met een goede rug bij zijn. Degene die deze opmerkingen maken zullen toch dikwijls bedrogen uitkomen. Zoek steeds zoveel mogelijk naar het ideale type. Ook de grootte is heel belangrijk, want te groot maal te groot geeft in de meeste gevallen ook jongen die het formaat van 11,5 cm ruimschoots te boven gaan. Zorg steeds dat je het ideale type in gedachten houdt, want alleen dan kan men vogels kweken en op de T.T. brengen die dat beeld benaderen, die de goede eigenschappen bij zich hebben. Elke fout hierin gebracht zal het ideaalbeeld verstoren, want fouten betekent dat er in de genetische samenstelling afwijkingen zullen ontstaan welke dan weer op de nakomelingen overgebracht zullen worden. Vele hebben nog steeds de mening dat fouten welke we er inbrengen er zo weer uitgekweekt kunnen worden, maar niets is minder waar. Als we voldoende hierbij stilstaan, dan zouden misschien veel minder van de ongewenste kenmerken in de rassen welke wij kennen en hebben, worden overgebracht. Voor elk kenmerk is de ontwikkeling afhankelijk van wat wel of niet aanwezig is in de erfelijke samenstelling. Het aantal Fife fancy's, de laatste jaren ingezonden op de tentoonstellingen, zit weer in een stijgende lijn, evenals de kwaliteit. Nogmaals denk steeds aan dat ideaalbeeld en probeer hier aan te werken. Elk ras waar we regelmatig veranderingen inbrengen, zal nooit de top bereiken en zeker niet gehandhaafd kunnen worden.

Tekst: A. van Dun.

Mijn vogel eet oesters of

Door: H.K.van der Wal

het nut van het voeren van grit.

Het is begrijpelijk dat een vogelliefhebber in opperste verbazing of verrukking uitroept dat z'n vogels oesters eten. Maar weinig vogels doen dit en het kan uiteindelijk ook beter door de vogelliefhebber zelf worden gedaan. Dat is beter voor velen...

Wat wel door vele vogels wordt gegeten is de schelp van de oester.

Dit verschijnsel zal nader worden toegelicht.

1. Opname van voedsel.

Voor de groei heeft iedere vogel voedingseiwitten, vitaminen e.d. nodig om organen, weefsels, huid, veren etc. te vormen; maar ook bouwstoffen om een goed beenderenstelsel te ontwikkelen waaromheen de spieren, organen en andere lichaamsdelen gestalte krijgen.

Voor het opbouwen van een goed beenderenstelsel zijn meerdere bouwstoffen nodig. De belangrijkste zijn de massa-elementen kalk, fosfor en magnesium en de sporenelementen mangaan, koper en vitamine D3. Vooral de **kombinatie kalk - fosfor - vitamine D3** is van wezenlijk belang tijdens b.v. de kweekperiode en in de literatuur komen we dit tegen onder het begrip "kalk - fosfor stofwisseling". De genoemde combinatie is erg belangrijk. Alleen in de juiste samenstelling zal b.v. het skelet zich optimaal ontwikkelen. Als één van de drie elementen ontbreekt of in te geringe mate aanwezig is, zal een onevenredige skeletvorming plaats vinden.

2. Het belang van het massa-element kalk (= calcium).

Vogels nemen calcium op met de voeding (zaden, zachtvoer, groenvoer, dierlijk voedsel en grit). Via de wand van de dunne darm zal een gedeelte in de bloedbaan terecht komen. De calciumbehoefte van de vogel is het hele jaar door niet constant. De behoefte is groter in de periode van de produktie van de eitjes en tijdens de groeiperiode van de jonge vogels.

Toch heeft het calcium het gehele

jaar door een belangrijke taak, zo is calcium:

- * Belangrijk voor een normale functie van het zenuwstelsel.
- * Onmisbaar bij het bloedstollingsproces.
- * Belangrijk bij het normaal functioneren van hart- en skeletspieren.

In de rustperiode legt de pop-vogel een calciumreserve in het beenderenstelsel aan; om deze tijdens de broedperiode aan het te produceren ei door te kunnen geven. Daarnaast zal de vogel tijdens de broedperiode extra calcium in de dunne darm opnemen wat de vorming van de eischaal ten goede komt.

De dagelijkse behoefte aan calcium kan niet alleen aan zaden en zachtvoerders worden onttrokken. In zaadmengsels voor kanaries en wildzang zit, afhankelijk van het mengsel 0,2 - 0,3% calcium en 0,55 - 0,65% fosfor. Zaadmengsels voor tropische vogels en voor parkieten bevatten nog minder calcium en fosfor. Het is dus nodig de vogels zelf in de gelegenheid te stellen de benodigde calcium op te nemen. Dit kan heel eenvoudig en zeer verantwoord door het verstrekken van **vogelmineralen en of "GRIT"**. (Hiermee komen we dan weer in de buurt van de oester!!!). Ook het verstrekken van een zorgvuldig samengesteld zachtvoer waarvan de voedingswaarde bekend is, draagt bij aan de calciumbehoefte van onze vogels.

Fabrieksmatige samengestelde zachtvoerders bevatten een juiste dosering calcium en fosfor. Deze dosering staat op de verpakking aangegeven. Al eerder is aangegeven dat vo-

gels een dagelijkse behoefte hebben aan calcium. Het is daarom onbegrijpelijk dat er nog veel vogelliefhebbers zijn die niet het gehele jaar door hun vogels zachtvoer geven.

3. Vitamine D3.

We hebben nu gezien dat de behoefte aan calcium maar ook aan fosfor onttrokken kan worden aan zaadmengsels, zachtvoerders en vooral **GRIT**. Op dit laatste kom ik nog terug omdat dat uiteindelijk het onderwerp van dit verhaal is. Daarnaast is aangegeven dat bij de combinatie kalk en fosfor ook **vitamine D3** behoort om een optimale kalk-fosfor stofwisseling te verkrijgen. Vitamine D3 is voor de vogel erg belangrijk en onder anderen nodig voor:

- * de opname van calcium vanuit de dunne darm in de bloedbaan,
- * het binnen redelijke grenzen constant houden van het calcium/fosfor gehalte in het bloed,
- * de mineralisering (afzetting) van calcium en fosfor in het skelet,
- * het transport van calcium naar de uterus waar de eierschaal wordt gevormd.

De behoefte aan vitamine D3 loopt evenwijdig aan de behoefte aan calcium. Dus bestaat er in het broedseizoen en in de kweektijd een hogere behoefte aan vitamine D3 om de kalk/fosfor stofwisseling in deze periode zo optimaal mogelijk te doen verlopen.

Hoe komt een vogel aan vitamine D3?

Vogels, die buiten verblijven, kunnen

oessel

De /

onder invloed van de in het zonlicht aanwezige ultraviolette straling, onderhuids vanuit zogenaamde provitaminen het vitamine D3 zelf vormen. Binnen gehuisveste vogels, die dus uitsluitend bij kunstlicht worden gehouden, kunnen dit niet. Deze vogels moeten de benodigde D3 vitaminen dus op een andere wijze, via de voeding, toegediend krijgen. Dit geldt ook voor de buiten gehuisveste vogels in de winterperiode als er minder uitstraling van het benodigde ultraviolet aanwezig is. Vitamine D3 is op een verantwoorde manier toegevoegd aan fabrieksmatig samengestelde zachtvoerders. Wanneer we vogels een zachtvoeder verstrekken van een fabrikant die het vitaminegehalte op de verpakking garandeert, dan zijn de vogels het gehele jaar door op een verantwoorde wijze voorzien van vitamine D3. Als een vogelliefhebber zelf zijn zachtvoeder maakt dan is het nog maar de vraag, of de vogels voldoende vitamine D3 krijgen. Te verwachten valt eerder dat de kans op overdosering zeer groot is omdat men zonder enige controle op de hoeveelheden, aan het eigengemaakt zachtvoer nog allerlei voedingsstoffen moet toevoegen. Zowel een tekort als een overdosering van vitamine D3 zal leiden tot onherstelbare nadelige gevolgen voor de jonge vogel maar ook voor de ouderdieren.

4. Grit.

De behoefte aan calcium kan worden opgebouwd uit een goede zaadmengeling en een volledig zachtvoer, waaraan een verantwoorde hoeveelheid calcium is toegevoegd. Aan de basisbehoefte aan dit massa-element is dan voorzien.

Maar: **de behoefte aan calcium is variabel.**

Daarom is het belangrijk dat wij onze zaadetende vogels **grit** verstrekken welke zij **naar behoefte en vrije keuze** kunnen opnemen.

Hierdoor zal geen overdosering ontstaan.

Grit is op zich een eenvoudig produkt en bestaat uit gebrande en gemalen oester schelpen. (Zo zijn we weer terug bij de titel van dit verhaal). Grit bestaat in verschillende soorten welke

bepaald worden door de grootte. Zo is er grit voor:

- * kanaries, tropische vogels, wildzang en kleine parkieten,
- * grote parkieten, patrijzen, kwartels en fazanten,
- * postduiven,
- * hoenders.

Tegenwoordig wordt grit door verschillende voederfabrikanten in een kleinverpakking in de handel gebracht maar dan worden er allerlei bijprodukten aan toegevoegd zoals:

Kalksteen het nut hiervan is mij niet duidelijk.

Roodsteen is gemalen baksteen, bloempotten of dakpannen. Neemt stoffen uit de darm op, niet alleen schadelijke maar ook belangrijke voedingsstoffen verlaten ongebruikt de vogel.

Houtskool heeft alleen een functie als de vogel last heeft van darmstoornis (diarree). Houtskool laat het verteringskanaal weer tot rust komen, maar dan moet de vogelliefhebber wel maatregelen treffen om die darmstoornis op te heffen.

Kalkaardig zeewier bevat diverse nuttige mineralen die een goede aanvulling zijn op de normale voedingsstoffen.

Maagkiezel is onmisbaar voor een goede spijsvertering.

Grit wordt in de maag van de vogel opgelost en levert geen bijdrage aan de spijsvertering. Grit heeft geen maalfunctie, daarvoor is maagkiezel nodig. Het is erg belangrijk dat er geen overdosering ontstaat en de vogels niet gedwongen worden teveel calcium op te nemen. Dit dwangmatige ontstaat als men kalkhoudende produkten toevoegt aan fabriekszachtvoer of aan eigengemaakt zachtvoer. Geef daarom grit altijd afzonderlijk en het gehele jaar door. De vogels bepalen zelf wel wat ze opnemen.

5. Vogelmineralen.

Aangegeven is dat vooral in de kweekperiode de behoefte aan calci-

um, fosfor en vitamine D3 groter is. Om deze grotere behoefte te realiseren worden **vogelmineralen** in de handel gebracht. We zien bij deze mineralen dat het percentage calcium, fosfor en natrium hoger is dan die van "normaal grit". Ook deze vogelmineralen moeten afzonderlijk met het reeds verstrekte grit beschikbaar worden gesteld en dus niet gemengd worden met het zachtvoer.

6. Nut..en onnut...

Het doel van onze hobby is o.a. het kweken van jonge vogels. We proberen de omstandigheden waaronder dit gebeurt zo goed mogelijk te realiseren en beheersbaar te houden. Hier toe behoort zeker een basiskennis van de voeding die we aan onze vogels moeten verstrekken.

Het is echter jammer dat een aantal fabrikanten onnutte produkten toevoegen aan het door hen verpakte vogelgrit. Roodsteen en houtskool hebben voor gezonde vogels geen enkel nut, maar zullen eerder averechts werken. Let bij de aankoop van verpakt grit dan ook even op de samenstelling.

7. Literatuur.

Onze Vogels 46e jaargang 1985 blz. 538

Onze Vogels 47e jaargang 1986 blz. 26 en 27

Vogels die vragen worden overgeslagen, boek geschreven door Jos van Himsbergen 1973.

use!

De /

ONVERSTOORBAAR OF VERDRAAGZAAM?

In de natuur verdragen broedende vogels meestal erg weinig als het gaat om veranderingen in de omgeving van het nest. Soms dulden bepaalde soorten geen aanraking van nest of eieren en al evenmin van het in de hand nemen van de jongen. Niet alle soorten tonen hierin gelijk gedrag, het is overbekend dat b.v. meesjes wel toestaan dat het nestkastje van de broedende vogel voor inspectie van de haak wordt genomen, soms wil het popje zelfs tijdens zo'n handeling het nest niet verlaten. Bij bepaalde andere soorten mag je zelfs niet in de buurt komen van het nest of het broedproces gaat niet meer door, groenvink en kneu willen soms het nest vaarwel zeggen als er in het groen, waarin hun nest werd gebouwd, twijgjes of takken worden gebroken. Verwilderd zeggen wij dan. De kievit lijkt een meer verdraagzaam soort. Zo las ik dat een landbouwer jaarlijks, tijdens het poten, kievitsnesten verplaatst om deze te redden. Soms zelfs een verplaatsing van tien meter of meer en bovendien nog wel eens naar naastgelegen percelen. Zodra de verplaatser zich zo'n honderd meter had verwijderd, kroop de kievit, alsof er niets was gebeurd, op dat verplaatste nest. Het broedproces ging gewoon door; sterker nog, in een verplaatst nest werd drie weken later een 2e legsel gevonden, kennelijk was bij die vogel de verhuizing in goede aarde gevallen. Waarschijnlijk verdragen niet alle kievitten zulke ingrepen maar zeker is, dat er in Zuid-Nederland veel minder pogingen tot het redden van nesten worden onderno-

men dan in andere streken van ons land. Een ander geval. Een kennis, die al jaren met één of twee koppeltjes kanaries een poging doet om een paar jongen op stok te krijgen, hetgeen hem meestal ook wel lukt, verhuisde in april van dit jaar. De kooi, waarin de vogels per koppel een eigen deel bewoonden, werd met enige zorgvuldigheid mee overgeplaatst. De afstand was niet groot, slechts van het ene hoekhuis naar het andere hoekje en dus kon de kooi, niet groter dan één kubieke meter, handzaam verplaatst worden. Beide kanariepoppen hadden op dat moment een legsel, één bleek deze storing niet te accepteren, het andere popje ging alsof er niets was veranderd, gewoon door met broeden en bracht vijf jongen probleemloos op stok. Na de verhuizing produceerde de eerder verstoorde pop spoedig een legsel, resultaat: vier jongen probleemloos grootgebracht. De storing was dus ook bij die vogel niet erg groot geweest, anders zou dit resultaat nooit gehaald zijn. En dit alles zonder ooit één eitje te rapen. Wij spreken wel eens van het verbreken van een cyclus, nooit storen zeggen wij dan, omdat dit nadelig van invloed zou kunnen zijn op het gewenste resultaat. Geldt dat hier dan niet? In bepaalde gevallen zien wij, dat ervaren kanariekwekers met alle zorg die ze aan hun vogels besteden, aanzienlijk minder jongen per koppel op stok krijgen dan de leek, die alleen soms maar wat laat aanrommelen. Broedende kanaries, in een schuurtje waar het naar onze maatstaven gemeten, voor resultaatvolle kweek veel te don-

ker is en waar soms op één avond de TL verlichting wel drie of vier keer aan en weer uitgaat, werken hun broedronde probleemloos af. Het jaarresultaat v.w.b. het aantal jongen gemiddeld per koppel, komt dan vaak niet of slechts weinig uit beneden de resultaten die de kwekers in broedkooien, met verwarming en zorgvuldige afstelling van de verlichting, bereiken. De vroegkweker kan natuurlijk niet zonder kunstlicht, om welke redenen dan ook verlegt hij, liever gezegd vervroegt hij het kweekseizoen. Toch is het niet uitgesloten dat wij met al onze veranderingen, onopgemerkte storingen bij onze vogels in de hand werken. Als wij slechte resultaten hebben dan weten wij de oorzaak meestal wel te vinden, of hetgeen wij dan als oorzaak vaststellen ook de werkelijke reden is, valt soms zeker te betwijfelen. Uiteraard kunnen meerdere factoren gezamenlijk oorzaak van problemen zijn, maar in hoeverre zal in zo'n geval de werkelijke oorzaak bekend worden? Mogelijk is het zelfs zo, dat wij niet altijd per soort vogel kunnen aangeven wat de beste methode is om tot goed kweekresultaat te komen, maar dat wij dat eigenlijk per koppel zouden moeten kunnen vaststellen. En dat is natuurlijk in de praktijk, nauwelijks of niet haalbaar. Het gaat makkelijk of het gaat niet, zo is dat bij onze kanaries en zo is dat ook bij nestverplaatsing van de kievit. Maar zeker is, dat verdraagzaamheid ook hier een schone zaak is.

Tekst: A.v.Eck
Foto's: J.v.d.Maelen

De kweek van de grijze goudvink

Algemeen.

De grijze ook wel blauwe goudvink genoemd behoort tot de orde der Passeriformes (zangvogels) en tot de familie Fringillidae (vinkachtigen). Zij vinden domicilie in Oessoerie, Transbalkalie en Mantsjoerije en kennen geen ondersoort. Bepalend voor de herkomst van de vogel zijn, geringe kleurafwijkingen en kleine verschillen in grootte (15 - 16.5 cm).

In hun verschijningsvorm en gedrag wijken vooral de mannen af van de inheemse goudvink. Zij zijn met hetzelfde patroon getekend als de inheemse met dit verschil dat het rood van de borst lichtgrijs is, de kop en de snavel iets kleiner zijn en het lakveertje in de zwarte vleugels ontbreekt. De pop lijkt op de inheemse, doch de borstkleur is voornamelijk bruin, de rug en schouders zijn lichtgrijs en ook het lakveertje in de zwarte vleugels ontbreekt. De twee witte vleugelstippen zijn een herkenningsteken, die bij de inheemse rood zijn. Gedurende de voortplantingstijd is het gedrag van een koppel grijze goudvinken in bepaalde opzichten anders dan bij de inheemse. De man vertoont dan een dominante rol t.o.v. de pop en zijn opstelling is agressiever. Hij bepaalt de plaats waar het nest moet komen. Op de uitverkozen plaats maakt hij een geluid dat klinkt als "hierrrr, hierrrr, etc." terwijl hij drittig zijn kop op en neer beweegt. Op de aangegeven plaats bouwt de pop in 1 à 2 dagen het nest en gebruikt daarbij berketwijgen voor de ruwbouw en kokosvezels voor de stoffering. Voorts bewaakt de man het nest als de pop zich gaat voeden, baden, etc. Ondanks het robuuste postuur is deze parel onder de goudvinken een verdraagzame, zachtaardige vogel met uitstraling, die snel "het

baasje" herkent. Bij een rustige benadering en verzorging zal, na verloop van tijd, de toenadering zo groot zijn dat de vogels uit de hand een stukje lekkernij komen eten. Dat dit een prettige ervaring is zal eenieder ongetwijfeld beamen. Daar de grijze goudvink niet in Europa voorkomt is deze soort terecht niet beschermd op grond van de Vogelwet 1936. (Zie bondsmededelingen "Onze Vogels" april 1993).

Kweek.

Er zijn verschillende manieren om de grijze goudvink te huisvesten met als doel dat de vogels tot voortplanting overgaan. De gezelschapsvolière is echter hiervoor ongeschikt. De ideale huisvesting voor een koppel vogels is de kweekvolière. In een dergelijk verblijf is een reguliere verzorging mogelijk. Een verblijf met afmetingen van 2m hoog, 1m breed, en 2m diep voldoet aan de eis. Eind mei begin juni, beslist niet eerder, begint het voortplantingsritueel. Na voltooiing van het nest worden als regel 3 à 4 eitjes gelegd. Deze behoeven niet te worden geraapt! De pop gaat eerst broeden nadat het legsel compleet is. De broeduur bedraagt 13 dagen. Het broeden is de taak van de pop. De

eerste uitwerpselen van de jongen worden door de ouders opgegeten, echter na enkele dagen brengen ze die buiten het nest op de zitstokken of tegen het gaas. Uiterlijk op de 7e dag worden de jongen geringd (2.9mm). Het omhullen van de ring met fietsventielslang is noodzakelijk. Bij nalaten zullen de ouders dit vreemde voorwerp uit het nest verwijderen, ongeacht of daar een jonge vogel aan zit! De eitjes die niet zijn uitgekomen mag men niet verwijderen. Althans niet in een te vroeg stadium. Doet men dit wel is de kans groot dat de pop het nest in de steek laat. Om dezelfde reden wordt geadviseerd de eitjes niet te rapen tijdens de legcyclus. Man en pop voeren hun kroost vaak gelijktijdig. Het tralienestkastje moet daarop, qua afmetingen, aangepast zijn. Het in de handel verkrijgbaar kanarienestkastje is te klein. De beste bodemmaat is 14 cm vierkant. Van belang is het verstrekken van een zo gevarieerd mogelijk voedselaanbod. Met uitsluitend wildzangzaad, eivoer en groenvoer krijgt men geen grijze goudvinken op stok! Levend voer, dus dierlijke eiwitten, is in de eerste levensweken onontbeerlijk. Zijn de oudervogels goed bekend met

(*Pyrrhula pyrrhula cineracea*).

het eten van witte meelwormen, buffalowormen en mierenpoppen dan nog is het twijfelachtig of dit aan de jongen wordt gevoerd. De natuurlijke drang naar insecten, vooral spinnetjes, is zo groot dat ze de aangeboden meelwormen etc. negeren met als gevolg.....juist, geen jonge grijze goudvinken. Om de noodzakelijke insecten te vergaren gaat men als volgt te werk. Men neemt een plastic kom of een biscuitdoos. Wanneer in de buurt brandnetels, distels en/of laag struikgewas aanwezig is dan is succes verzekerd. Immers in de koppen van dergelijke begroeiing zitten veel insecten. Door zachtjes tegen de toppen te tikken vallen de insecten in de kom of doos.

Na ca.17 dagen verlaten de jongen het nest en worden hoofdzakelijk door de man gevoerd. Naast een goed eivoer is er behoefte aan diverse verse onkruidzaden. De meest in de smaak vallende soorten zijn de paardebloemdozen (ook in aug/sept) herderstasje, vogelmuurknopjes, melkdistel, veldzuring, herik en teunisbloem (okt.) Een lekkernij is een stukje zoete appel, perzikkruid, lijsterbes, vuurdroom, rozenbottel en onrijpe mais (in kolf). In de eerste levensweken is het noodzakelijk dat het eivoer vermengd met goed gespoeld kiemzaad en dierlijke eiwitten om de ca.3 uur, dus 6 keer per dag, wordt gevoerd. Met deze frequentie worden de ouders geactiveerd hun jongen te voeren. Zodra de jongen zelf beginnen te eten kan men volstaan met 3 maal per dag geven van eivoer. Om het zelfgemaakte of fabriekseivoer rui te maken voegt men grondig gespoeld kiemzaad toe. (nootzoet raapzaad is hiervoor geschikt en kiemt binnen 24 uur). Indien de ouders niet meer aan een volgende broedronde zijn begonnen (augustus) dan is het verstandig om de jongen bij hun ouders in de kweekvolière te laten, zodat ze samen het ruiproces ingaan. De rui is in het eerste levensjaar de meest kritieke fase. Jonge goudvinken die geen of onvoldoende dierlijke eiwitten hebben gekregen sneuvelen onherroepelijk in de z.g. stokrui. Voorts is in die periode

essentieel om speciaal aandacht te besteden aan de hygiëne. Dagelijks schoon drinkwater, regelmatig badwater (na een half uur wegdoen) en regelmatig de verstrekte onkruidzaden verwijderen. Immers de restanten die niet meer worden gegeten vormen een bron van besmetting. Door minimaal twee maal per week de bodembedekking (kranten) te vervangen en het toedienen van de coccidex kuur voorkomt men dat ziektes optreden. Genoemde kuur is uit oogpunt van preventie gewenst. De toedieningswijze en dosering staat vermeld op het in de handel verkrijgbare produkt van Bogena.

Ervaring.

In het najaar van 1991 kocht ik in 't Belgische Hasselt een koppel grijze goudvinken. In de dichtbegroeide gezelschapsvolière werd door de man in juni 1992 de nestplaats bepaald en e.e.a. resulteerde in een legsel met 3 bevruchte eitjes. De medebewoners in de volière, afm. 15x3x2.30m, waren putters, sijsjes, verschillende soorten groenlingen, gorzen, en een drietal koppels exoten, te weten timalies, Japans- en zilverornachtgalen. Op dat moment verkeerden de vogels in broedstemming of hadden jongen. Zodra een vogel in de buurt van het goudvinkennest kwam werd hij door de man verdreven. Toen de jongen uit kwamen ging de man op zoek naar insecten tussen de begroeiing. Het ruime aanbod van mierenpoppen, meelwormen en buffalowormen werd door hem volledig genegeerd. De aanwezigheid van insecten was echter te gering, omdat vooral de exoten continue op zoek waren naar insecten in het struikgewas. Het gevolg was dat ik na 2 dagen de jongen dood aantrof op de voederplank in het nachtverblijf. Twee weken nadien zat de pop op dezelfde plaats te broeden op 3 eitjes. Het derde ei of jong bleek spoorloos verdwenen te zijn. Naast het gebruikelijke levend voer werd fourage toegevoegd uit de natuur. Doch ook de medebewoners deden zich te goed aan dit extraatje. Uiteindelijk lukte het één vogel in het verenkleed te krijgen.

Inmiddels was het eind juli en een paar vakantiedagen waren gepland. Uit voorzorg tegen mogelijke storbuien dirigeerde ik de vogel in het nachtverblijf. Bij thuiskomst bleek echter dat het ouderpaar met de derde broedronde was begonnen en dat de jonge vogel ondervoed en futloos was. De volgende dag was hij dood. In het voorjaar van 1992 heb ik een aantal kweekvolières gebouwd, geheel overdekt met toegangssluis en zonder begroeiing. Medio maart 1993 plaatste ik het kweekkoppel in de kweekvolière. Tien weken lang gebeurde er niets! Eind mei/begin juni ontstond een opleving in het samen-zijn en op 10 juni zat de pop te broeden op 4 bevruchte eitjes. Resultaat: 3 jongen in het nest en het vierde lag dood op het dak van het nestkastje. Vanaf plaatsing in de kweekvolière heb ik dagelijks enkele meelwormen toegevoegd aan het eivoer en in de laatste broedweek dagelijks een theelepeltje mierenpoppen. Deze aanpak heeft geleid tot drie prachtige vogels, twee mannen en een pop, die eind september de rui goed hebben doorstaan. De tweede ronde leverde slechts één jong op en twee onbevruchte eitjes. Het jong groeide voorspoedig. Al op de vijfde dag heb ik hem geringd en de twee eitjes uit het nest genomen. Het verwijderen van de eitjes is fataal geweest. Nadien bekommerden de ouders zich niet meer om het jong.

**Tekst: P.J.G.Rongen
Foto: Bob Dijkmans.**

GEELBUIKASTRILDEN

Tekst: Cees van Berkel
Foto's: Ton de Bruijn, Jan Blasman
en Cees Scholtz.

Onder de (verzamel)naam Geelbuikastrilden, zijn vier rassen bekend waarvan er in elk geval twee zijn die met enige regelmaat door de liefhebbers worden gekweekt en op de tentoonstellingen te zien zijn.

Naamgeving.

Over de nomenclatuur met betrekking tot de geelbuikastrilden valt nogal wat uit te leggen. Bij mijn weten is de oudste wetenschappelijke naam *Fringilla melanotis*. Later is dat *Neisna melanotis* geworden, weer later zou dat gewijzigd zijn in *Coccopygia melanotis* en tenslotte zijn er wetenschappers die ze hebben gerangschikt onder het geslacht *Estrilda*. Op zich is dat allemaal niet zo problematisch, het komt in de Ornithologie herhaaldelijk voor, ware het niet dat nu in de literatuur de laatste drie genoemde namen nog steeds voor die ene soort worden gebruikt en dat is wel verwarrend. Hans E. Wolters in *Die Vogelarten der Erde* en Horst Biefield in *Prachtfinken* bijvoorbeeld, houden *Neisna* aan; in de zedelijke serie *Birds of Africa* van Mackworth, Pread and Grant worden ze genoemd onder de geslachtsnaam *Coccopygia* en Dr. J. Steinbacher en Hans E. Wolters hanteren in *Käfig und vollère* de naam *Estrilda* en onder deze geslachtsnaam staan ze ook genoemd in *A complete checklist of the Birds of the World* van Howard and Moore. Ik begrijp eigenlijk niet zo goed waarom men op wetenschappelijk niveau niet tot eenduidigheid kan komen. Hoedan ook, al eerder heb ik gesteld dat ik mij voor zover mogelijk zal houden aan laatstgenoemde checklist het is een kwestie van keus maken, niets meer en niets minder en in dit geval houden we ons bij *Estrilda* als de wetenschappelijke geslachtsnaam van de geelbuikastrilden. Ik stel de rassen aan u voor:

Estrilda melanotis melanotis, Duf-

resne astrilde of Zwartbekje.

Signalement: Lengte 9-10 cm. De man is boven op het kopje en in de nek blauwachtig grijs, rug en vleugels geelbruinachtig olijfgroen met een lichtoranjeachtige waas. Op het rugdek fijne donkere dwarsstreping en de slagpennen zijn bruin. Stuit en bovenstaartdekveren lichtrood en de staart is zwart. Zwart zijn ook de teugels, kopzijden, kin en de keelstreek. Onder de zwarte keelvlak een witachtige smalle begrenzing doorlopend tot op de halszijden, op de borst overgaand in blauwgrijs. De flanken zijn geelachtig grijs met een vage wat donkerder dwarsstreping. Het midden van de buik en de onderstaartdekveren zijn geelachtig, de ogen zijn roodbruin, bovensnavel zwart, ondersnavel rood en de poten donkerbruin.

Verspreiding: Zuid-Afrika.

Estrilda melanotis bocagei, Angola zwartbekje.

Signalement: Gelijkt veel op de nominatform maar is wat kleiner van formaat en lichter van kleuren. Helderder olijfgroene bovendelen met op de rug duidelijker donkere dwarsstreping en op de borst is ook heel vaag een dwarsbestreping zichtbaar. De buik en onderstaartdekveren zijn heldergeel.

Verspreiding: West-Angola.

Estrilda melanotis kilimensis, Geelbuik astrilde.

Signalement: Lengte 9-10 cm. De man heeft geen zwart aan het kopje. De bovenkop is donker leigrijs alsook de nek; de kopzijden zijn grijs. De verdere bovendelen zijn olijfgroen met een meer bruinachtig rugdek met dwarsstreping. De slagpennen zijn donker grijsgroen en de stuit is karmijnrood. De borst is grijs zonder tekening, buik en onderstaartdekveren okergeel, op de flanken meer olijffachtig geel. Midden op de buik is een heldergele vlek. De poten zijn zwartachtig.

Verspreiding: Oost-Zaire, Oeganda tot Zambia en Zimbabwe.

Estrilda melanotis quartinia, Abesijnse groene astrilde.

Signalement: Dit ras is wat groter dan kilimensis, lijkt erg veel op de

voorgaande maar de kop is lichter grijs en het rugdek is helderder groen. Het midden van de buik is citroengeel en de stuit is helder rood van kleur. Kortweg gesteld, dit ras is frisser van kleuren.

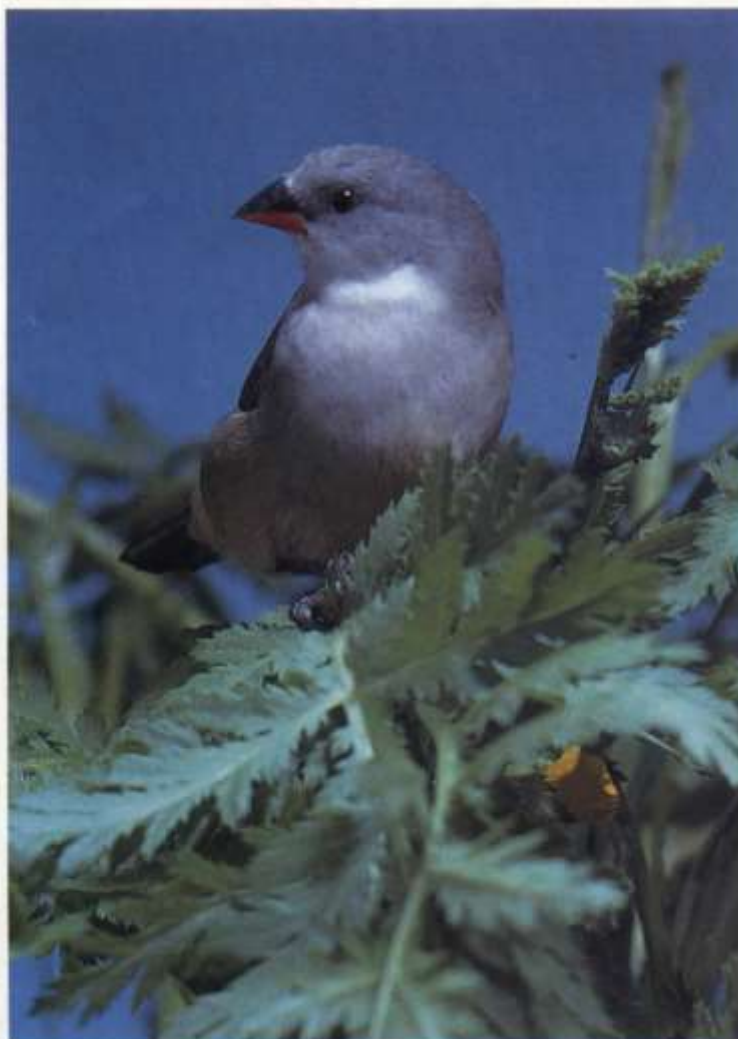
Verspreiding: Ethiopië en Zuidoost-Soedan.

Tenslotte wordt in de Ckeeklist van Howard and Moore en ook in Die Vogelarten der Erde, nog het ras E.m.stuartirwini genoemd maar ner-

gens wordt dit ras nader omschreven. Ik vermoed dat dit ras, gelet op het verspreidingsgebied, Zuid-Mozambique, inmiddels is opgegaan in kilimensis.

Sexueel dimorfisme.

Bij alle vier de rassen is er een duidelijk uiterlijk verschil in verschijningsvorm van man en pop. De poppen hebben geen zwart aan het kopje, ook niet bij de twee eerst genoemde rassen. In alle gevallen hebben ze

2

grijze kopzijden, een witachtige kin en zijn ze in het algemeen matter van kleur dan hun mannelijke rasgenoten. Per ras verschillen de popjes niet zo gek veel van elkaar, het meest nog in kleurintensiteit zoals dat trouwens ook bij de mannetjes het geval is. Ik kan mij echter heel goed voorstellen dat dikwijls beide zwartbekjes met elkaar zijn verward, zo ook de twee andere rassen met elkaar. De uiterlijke verschillen zijn gering en vooral bij individueel aanbod, zonder vergelijksmogelijkheden, is nauwelijks vast te stellen welk ras het precies betreft. Jonge vogels zijn qua kleur nog wat matter en valser dan de volwassen popjes en ze hebben een volledig zwarte snavel.

Levenswijze.

In hun verspreidingsgebied houden ze zich bij voorkeur op aan de rand van de bergwouden, afhankelijk van het land tot op hoogten van 2500 meter, in de dichte bebossing langs waterlopen, in cultuurgebieden en in de meer open en droge streken die met struikgewas en hoge grassen zijn begroeid. Tijdens de broedtijd paarsgevijs, daarbuiten in meestal kleine groepjes. Hun voedsel bestaat uit halfrijpe en rijpe zaden van grassen en wilde planten, die ze zowel rechtstreeks van de plant als van de grond oppikken. De zaden op de grond zijn meestal harder en droger. Ook nemen de vogels kleine insecten op en als er jongen zijn worden die voor een belangrijk deel daarmee grootgebracht.

Voortplanting.

Het nest wordt gebouwd tussen de stengels van een forse graspol, in een dichte doornige struik of tussen kreupelhout, op een hoogte van 1.50 tot ongeveer 5 meter. Het is bolvormig en heeft een zijdelingse ingang. Voor de ruwbouw worden grashalmen gebruikt en voor de stoffering plantewol en/of veertjes. Een legsel bestaat uit 4 tot 6 witte eitjes die afwisselend door man en popje worden bebroed, gedurende 12 tot 14 dagen. Het popje brengt overigens wel de meeste tijd in het nest door. Beide oudervogels voeren de jongen met kleine insecten en zaadjes. Als de jongen ongeveer 3

3

weken oud zijn verlaten ze het nest en worden dan nog een tweetal weken door de beide ouders gevoerd. Daarna kunnen ze volledig voor zich zelf zorgen, zijn ze zelfstandig.

In de volière.

Alle vier de geelbuikastrilden zijn bijzonder plezierige volièrevogeltjes die zich uitermate goed lenen voor een verblijf met meerdere kleine prachtvinksoorten in de gezelschapsvolière. Kleine, kleurrijke, actieve vogeltjes die zich bovendien zeer vrouwelijk gedragen. Zelf heb ik verscheidene jaren de Abessijnse astrilde in mijn bestand gehad en er enkele tientallen gekweekt. Zelfs een al wat ouder popje, die ietsel aan een van haar pootjes

had bekommen en daardoor een voet moest missen, bracht op een voorbeeldige manier enkele broedsels groot. Aanvankelijk hield ik ze in de ruime en beplante gezelschapsvolière, later, met evenveel succes, in een klein binnenvluchtje met nog een tweetal stelletjes andere Afrikaanse prachtvinken. De ruimte waarin dat vluchtje was gesitueerd en waarin zich ook het nachthok van de gezelschapsvolière bevond, werd in de winter verwarmd en op een matige temperatuur gehouden. Voor dergelijke prachtvinken is dat nodig, alhoewel de toegang tot de buitenvlucht ook in de winter open bleef en het met regelmaat voorkwam dat de vogels zich in de besneeuwde buitenvolière ophiel-

4

den, hetgeen nooit tot problemen heeft geleid. Ik zorgde er overigens wel voor dat de vogels vóór zonsopgang binnen waren. Door in het nachtverblijf verlichting te ontsteken, zo'n half uurtje voor de zon onderging, gingen ze op den duur uit geheel eigen beweging naar binnen en behoefde er niet 'gejaagd' te worden.

De kweek.

Dat de broedperiode voor ze aanvangt, merken we aan enig baltsvertoon. Het eerste wat dan opvalt is dat het mannetje een enkele maal met een grasstengel in de snavel rondvliegt. Je kunt ook waarnemen dat mannetje en popje naast elkaar op een takje zitten, vervolgens buigende bewegingen met het lichaam maken waarbij de flankbevedering is opgezet en het mannetje bepaalde contactroepjes uit. Dit alles moet voor de liefhebber een teken zijn om er voor te zorgen dat er in de volière een variatie aan nestmateriaal voor ze beschikbaar is. Fijne malse grasstengels, mals hooi, kokosvezel, mossen, planteworteltjes, sisal, dierenhaar en

eventueel wat veertjes kunnen daartoe dienen. Beide oudervogels zijn actief bij de nestbouw betrokken, alleen het popje stoffeert in haar eentje de binnenkant, dat moet tenslotte goed wezen nietwaar. Ofwel er wordt in het groen of in een bundel heide-, brem- of dennetakken een zogenaamd vrijstaand nest gebouwd, ofwel ze gebruiken een halfopen nestkastje als basis. Bij mij kozen ze voor het laatste. Het broeden doen ze om beurten, maar het mannetje duidelijk korter dan het popje. De nachten brengen ze meestal samen in het nest door. Nestcontrole is met enige voorzichtigheid best wel uitvoerbaar; je kans afwachten, daar komt het op neer. Een broedsel bestaat uit gemiddeld 4 eitjes. Pas uitgekomen jongen hebben een donkerroze huid waarop slechts een weinig dons. Bij een normale groei en ontwikkeling van de jongen is het mogelijk om ze als ze 7 dagen oud zijn te ringen. Bij een wat trage groei moet men dat een of twee dagen later doen; de ringmaat is 2mm. Het beste kan men in de avonden de ringen aanleggen; daaraan

beginnen als de oudervogels even van het nest zijn. Normaal verlaten de jonge vogels op een leeftijd van ongeveer 21 dagen het nest, maar bij enig achterblijven tengevolge van een trage groei, kunnen er best wel enkele dagen bijkomen. Juist uitgevlogen jongen zijn al behoorlijk vliegvlug. Ze worden door de oudervogels met veel zorg omringd en die oudervogels loodsen ze ook aan het einde van de dag weer terug in het nest. De hele familie brengt dan in het nest de nachten door. Ongeveer 3 weken na het uitvliegen zijn de jongen volledig zelfstandig en omstreeks die tijd begint ook de omkleuring van de snavel, van geheel zwart naar een zwarte bovensnavel en een rode ondersnavel. Zodra de oudervogels aan een nieuw broedsel beginnen, is het verstandig om de jongen uit te vangen en ze apart te plaatsen, omdat de jongen die regelmatig naar het nest terugkeren daarin het volgende legsel zouden kunnen verstoren. Nog binnen het jaar zijn de geelbuikastriden op kleur.

5

Voedsel.

De basis vormt een goed zaadmengsel voor prachtvinken, aangevuld met graszaden en zogenaamde onkruidzaden. Ook een in de volière of vlucht opgehangen bundel trosgierst zal ongetwijfeld hun belangstelling hebben. Het vergt bovendien enige inspanning voor ze om uit die aren de zaadjes te verwerven en dat is goed voor hun conditie. Ook op de grond uitgestrooid zaad zal ijverig door ze worden opgepikt. Een kleine hoeveelheid gekiemd zaad of vers groenvoer per dag is een goede aanvulling. Een mengsel van ei-en universeelvoer waardoorheen wat zogenaamd levend voer wordt gemengd, zoals enkele geknipte meelwormen, mierenpoppen, bladluis, encytraeën, fruitvliegjes of andersoortige kleine insecten, is onontbeerlijk en zeker als er jongen zijn. Let wel dat de oudervogels aan dat zachtvoer gewend zijn en alleen al om die reden moet dat iedere dag, broedtijd of niet, gegeven worden. Als de vogels het eenmaal kennen zullen ze er ook hun jongen mee voeren. Eveneens van belang is het dagelijks beschikbaar zijn van maagkiezel en grit, dat voor alle zaadetende vogels noodzakelijk is, en van helder en fris bad- en drinkwater. Baden doen ze

graag en vooral op lekker zonnige dagen zullen ze zich meermalen in de badschotel dompelen. Drinken doen deze prachtvinken zuigend, dit in tegenstelling tot andere prachtvinken die als het ware het water opscheppen, het kopje achterover strekken en dan het water doórslikken. Tenslotte zij opgemerkt dat er weliswaar jaarlijks met enkele rassen van de geelbuikastrilde wordt gekweekt maar toch niet in die mate dat er voldoende eigen kweek exemplaren bij de liefhebber verkrijgbaar zijn. Vooralsnog zijn we dus ook aangewezen op import. In die gevallen dienen we onze uiterste zorg te besteden aan een goede acclimatisatie. Niet zo moeilijk overigens, als je maar het beleid te werk gaat. Succes!

Onderschrift foto's.

- 1: Man Dufresne-astrilde
- 2: Pop Dufresne-astrilde
- 3: 8 dagen oud
- 4: 23 dagen oud
- 5: Ouderpaar Ab.groene astrilde

De Philippijnse of Roodstaart kaketoe (*Cacatua haematurpygia*), nu een van de ongeveer twintig meest kritisch bedreigde papegaaïen in de wereld, was eens wijd verspreid over de Philippijnse eilanden, en het was slechts 2 à 3 jaar geleden dat men zich realiseerde dat deze duidelijk aparte kaketoe een reuze populatie-achteruitgang had ondergaan als resultaat van ontbossing en vangst. Tussen 1930 en 1980 werd 80% van de bossen waarin hij leefde vernield en deze vernieling gaat nog steeds door.

Nu is deze kaketoe naar men weet alleen nog enkel in de mogelijkheid te overleven op het eiland Palawan. De Philippijnse kaketoe was nooit een algemene vogel in onze kweek. Export van wildvang is niet meer toegelaten sinds hij op aanhangsel I van cites werd geplaatst, ongeveer 1 jaar geleden. Toen hij nog uitgevoerd werd waren de verliezen van pas gevangen vogels zeer hoog. Spijtig genoeg waren de poppen steeds in de minderheid en daardoor bestaan er in feite weinig goede kweekparen.

Behoeften:

De eerste stap om deze soort te behoeften in de vogelwereld werd dit jaar genomen door het oprichten van een programma door de EEP (European Endangered Species Programme) iedereen die deze soort in zijn bezit heeft (zelfs een enkele aparte vogel) wordt uitgenodigd contact op te nemen met de organisator van dit EEP, Marc Boussekey, Espace Zoologique, St.Martins-la-Plaine, 42800 Rive-de-Gier, Frankrijk. Het te boek stellen van zoveel mogelijk vogels is nu van zeer groot belang. Deze kweekpoging loopt samen met het behoudingsprogramma voor deze soorten in het wild. Er werd onlangs een overeenkomst ondertekend tussen Espace Zoologique en het Gouvernement van de Philippijnen. De Zoo steunt en produceert een poster in het engels en 2 Philippijnse talen om te verdelen over de eilanden. Hij heeft als boodschap dat deze kaketoe moet beschermd worden. Afdrukken van deze poster (een waar kunstwerk) die ons een

Kweekpogingen om de Philippijnse-of Roodstaart kaketoe te behouden.

mooi beeld in het wild laat zien, is in beperkte oplage van 200 stuks beschikbaar. De prijs hiervoor is 100 Franse franken (ongeveer 625 Belgische franken en ongeveer 32 Nederlandse gulden) plus verzendkosten te

bestellen en te betalen bij Association Zoologique op bovenstaand adres. Alle inkomsten van deze verkoop gaan rechtstreeks naar het fonds voor het behoud van de Philippijnse kaketoe.

Noot redactie:

In 1987 publiceerden wij een artikel over de geslaagde kweek met deze schitterende kaketoe en op Vogel '91 in Breda is er een NBvV-oorkonde voor verleend.

De Josep

Charmosyna josefinae

Beschrijving.

De Josephinelori behoort met de Stellalori, *C.papou*, tot de grootste *Charmosyna*-soorten. De totale lengte is 24 cm, wat beduidend minder is dan de 42 cm. van de Stellalori. Dit verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de zeer lange staartpenen van de Stellalori. De kleur van de basis van de staart is bij de Josephinelori rood en bij de Stellalori groen. Ook wanneer de staart afgebroken is zal de vogel nog te herkennen zijn. Het gewicht van de Josephinelori bedraagt ca 75 gram. Dit is ongeveer 25% minder dan de Stellalori. Van de Josephinelori is geen melanistische fase bekend, zoals bij sommige ondersoorten van de Stellalori. Voor de beschrijving verwijs ik naar het afgebeelde mannetje op de foto. Het vrouwtje onderscheidt zich door de gele stuit en flanken. Verder heeft de Josephinelori een zwarte onderbuik. Er zijn 3 rassen van de Josephinelori beschreven. De verschillen zijn niet erg duidelijk.

C.j.josefinae; Het vrouwtje heeft hierbij een groene stuit (Forshaw, 1973).

C.j.sepikiana; Het vrouwtje bezit een gele stuit en flanken, verder heeft dit ras een meer uitgebreide zwarte plek op de buik en is het zwart op de kop iets grijs gestreept.

C.j.cyclopum; Gelijk aan de nominatform, echter het zwart op de buik en het blauw achter op de kop is niet of heel zwak aanwezig. Uit de bovenstaande beschrijving zou men kunnen afleiden dat de vogels in ons bezit allemaal van het ras **C.j.sepikiana** zijn, gelet op het feit dat alle Josephinelori's in avicultuur een gele stuit hebben. Waarschijnlijk is het toch niet zo eenvoudig. Studie van balgen in het Britse Natuur Historisch Museum toonde aan dat de nominatform niet goed te onderscheiden is van de **C.j.sepikiana**. De meeste vrouwtjes van de nominatform hadden niet een groene, maar een groengele tot gele stuit. Ook de andere verschillen waren niet zo duidelijk aanwezig. Verdere studie in andere musea zou mogelijk nog het een en ander kunnen ophelderen.

Verspreiding en habitat.

De Josephinelori komt uitsluitend voor op Nieuw-Guinea. De nominatform heeft domicilie in het gebergte van de Vogelkop tot aan het Sneeuwgebergte. Dit ligt in het uiterste westen van Nieuw-Guinea. Het ras *sepikiana* komt voor in het centrale gedeelte van westelijk en midden Nieuw-Guinea. De laatste, de *cyclopum*, vindt men in het Cyclopsgebergte. Dit gebergte bevindt zich ongeveer in het midden van Irian Jaya (= het In-

C.j.cyclopum

Josephinelori

Tekst: Jos Hubers Foto's: Cees Scholtz Hubers en Vaes.

C. j. sepkiana

donesische gedeelte van Nieuw-Guinea).

Josephineloris komen voor in beboste gebieden op een hoogte van 800 tot 2000 m. Een enkele keer worden ze lager aangetroffen. Gelukkig zijn ze op de meeste plaatsen nog vrij algemeen. Men treft ze meestal aan in paren of kleine groepjes. Ze worden nog wel eens tesamen met de zwartstuitlori, *Charmosyna pulchella*, gezien.

Voeding in de natuur.

Zoals bij de meeste lori's bestaat ook bij de Josephinelori het basisvoedsel uit stuifmeel en nectar. Vermoedelijk worden ook zachte vruchten geconsumeerd. Kroponderzoek toonde stuifmeel en bloemknoppen aan.

Status in avicultuur.

In het begin van de zeventiger jaren werden Josephinelori's voor het eerst ingevoerd. Waarschijnlijk is er voor het eerst in 1979 in Duitsland mee gekweekt. Op het ogenblik zijn er een aantal redelijke kweekresultaten behaald, met name in Duitsland. In Engeland is het aantal zeer klein en de daar aanwezige vogels zijn hoofdzakelijk van het mannelijke geslacht.

Accomodatatie.

Zoals ook andere lori's, en met name de *Charmosyna*'s, verstaan Josephinelori's de kunst hun ontlasting ver weg te spuiten. Het is daarom verstandig om de vogels in een redelijk lange vlucht (bijv. 2.5 m.) te huisvesten. Op deze manier kan men de zitstok ver genoeg van de achterwand bevestigen. Ook de hoogte van de plaatsing is belangrijk. Na wat experimenteren kunnen we op deze manier voorkomen dat niet steeds de achterwand besmeurd wordt, wat werk en ergenis bespaard. Zelf heb ik *Stella*'s in een grote beplante voliëre gehouden. Zowel de *Stellalori* als de *Josephinelori* lenen zich bij uitstek hiervoor. Ze vernielen bijna niets aan de beplanting, en het onderhoud is minimaal. Het zijn vogels die hierin erg mooi uitkomen. In landen als Australië zouden ze ook goed in de zogenaamde "Nigel" kooien gehouden kunnen worden. Deze zijn helemaal van gaas en worden buiten neergezet. Het zijn sterke vogels die tegen een paar graden vorst kunnen. Uiteraard moeten we wel zorgen dat ze ook vorstvrij kunnen zitten en dat het voer niet kan bevriezen.

De kweek.

Zoals eerder vermeld, wordt er momenteel met de Josephinelori redelijk gekweekt. Door de diverse liefhebbers worden verschillende nestkasten gebruikt. De meeste nestkasten heb-

De Josephinelori

ben een bodemoppervlak van ongeveer 15x15 cm en een hoogte van ongeveer 40 cm. Nestkasten met een groot oppervlak worden nog al eens als toilet gebruikt. Een invlieggat met een doorsnede van 6 cm is ruim voldoende. Aan de binnenzijde, onder het invlieggat, kan men eventueel nog een stukje gaas maken. Houtkrullen kunnen bijv. als bodembedekking gebruikt worden. Als de Josephinelori een jaar oud is, kunnen de eerste aanstafte tot broeden al gemaakt worden. Hun legsel bestaat normaal, zoals bij de meeste lori's, uit 2 eitjes. Ze meten gemiddeld 23.0x20.0 mm en wegen zo'n 5.0 gram. Omdat deze lori, zoals ook de Stellalori, vaak de eerste dagen niet of nauwelijks broedt, is de broedduur moeilijk te bepalen. Door een broedmachine uigebroed, duurt het ongeveer 25 dagen, door de ouders ongeveer 28 dagen. Zowel het mannetje als het vrouwtje nemen aan het broedproces deel. De

jongen worden geboren met een weinig wit dons. Na ongeveer 8 weken vliegen ze uit. Op dat moment lijken ze al veel op de volwassen vogels. Jonge vrouwtjes zijn echter vaak moeilijk te herkennen. De stuit wordt bij veel vrouwtjes pas volledig geel op een leeftijd van zo'n 5 à 6 maanden. Sommige vliegen uit met een volledig rode, andere met een rood-geel gevlekte stuit.

Voeding.

Josephineloris houden niet van dikke pap. Het komt dan nog wel eens voor dat ze elkaar besmeuren. Als voeding kunnen we de zogenaamde kant en klare voedingsproducten nemen, of bijvoorbeeld het recept overnemen van een kweker die zelf het voer maakt en goede kweekresultaten boekt. Dit zal de praktijk uit moeten wijzen. Zo af en toe een honingdrankje stellen ze zeer op prijs. Zoals alle lori's zijn ook de Josephinelori's erg speels. Een stuk tak met bijv. knop-

pen en af en toe een stukje fruit geeft ze wat afleiding. Iedereen die Josephinelori's houdt, wens ik een succesvolle kweek met deze vogels toe, zodat de toekomst van deze vogel verzekerd is.

Literatuur.

Forshaw, J (1989)
Parrots of the World
Landsdown Press 3rd edition

Bosch, J (1990)
Der Josefinelori, Chamosyna josefinae
(Finsch, 1873) Trochilus, 11:85-93

VOLKUNSTSTOF KWEKKOOIEN

Bij onze bekende kweekkooien in bouwpakket hebben wij ook een volledig kweekkooien assortiment vervaardigd uit hoogwaardige kunststof

- voorfronten zijn in verchroomde uitvoering
- naast ons uitgebreid standaardprogramma kunnen wij ook speciale maten en modellen leveren
- ook trainingskooien en ziekenkooien
- vraag onze gratis folder aan voor uitgebreide informatie.
- Houdt uw vogelruimte vrij van muizen met onze elektronische MUIZENVERJAGER.
- vanaf 2 oktober 1993 t/m 2 maart 1994
Ook zaterdag open van 08.30 - 12.30 uur.

NIEUW NIEUW....het succes van de Bondsshow 1994

- nestmateriaal van natuurlijke vezel-

Vraag gratis folder

Fauna metaalwaren b.v.

Hoofdstraat 138a, Postbus 146, 5170 AC Kaatsheuvel
Telefoon 04167 - 7 41 14

Wangvlekken

Steeds weer zijn er nieuwe kanten te ontdekken aan de kweek van goed gekleurde grasparkieten van een goed postuur en formaat. Na het seizoen 1993 werd ik tijdens het opgroeien en de noodzakelijke vóór-selectie gesteld voor het probleem van een goede en definitieve scheiding tussen mauve vogels en grijze vogels. Het zijn vogels met één of twee donkerfactoren, zowel in de standaardtekening als in de grijsvleugeltekening. En om de laatste gaat het in wezen, want

als bijzonder doel heb ik nu eenmaal de grijsvleugelmauve op het oog. En dat is nog lang niet gelukt in de zin van een 89 puntenvogel. Maar dat terzijde.

Een oordeel geven over de kleur van een grasparkiet kan pas als de vogel zeven maanden oud is. Ik hoopte voor jonge vogels een goed onderscheid te vinden in de wangvlekken. Dus eerst maar eens de standaardisen gecontroleerd. Die maken melding van violette wangvlekken voor de

blauw- en groenserie, desnoods wat opgelicht voor een aantal gevallen en verder voor de grijsserie in alle gevallen grijze wangvlekken. Maar hoe is nu de praktijk? Van de 22 standaardvogels die er rond vlogen bleek het merendeel van de niet-grijskleuren een duidelijk violette wangvlek te hebben, soms zelfs zeer diep gekleurd. Maar er waren ook vogels bij met een grijsachtig blauwe wangvlek, zelfs een enkele duidelijk blauwe vlek. Bij de grijzen was de kleur grijs voor de wangvlek aanwezig naast blauwgrijs en ook dat in diverse sterkten. De wangvlek is dus geen bruikbare maatstaf voor het gewenste onderscheid. Na veel vergelijken, en omdat de vogels inmiddels beter op kleur waren, ben ik tot de slotsom gekomen dat de baarden van de wangvlekken in hoge mate overeenkomen met die van de lichaamsveren, met evenredig pigment en een evenredig bewolkte zone. De diepte van de violette wangvlek is voor de 0-, 1- of 2- donkerfactorige vogel dus: violet, donker violet en zeer diep violet. Bij een lichtgekleurde kobalt vogel uit de normale serie is de vlek lichter dan de wangvlek bij eenzelfde maar sterker gekleurde kobalt. Voor de grijsvleugels schuift het onderscheid bij de donkerfactoren iets op nl. lichtviolet, violet en donker violet.

Controle aan een groot aantal afbeeldingen in verschillende tijdschriften liet zien dat er vaak sprake is van blauwe wangvlekken in plaats van violetkleurige. Ook op de tentoonstellingen zien we dat. Ik denk dat het jammer is voor de kleurrijke standaardgrasparkiet dat bij de keuringen voor wedstrijden nauwelijks rekening gehouden wordt met de wangvlek. Nu wordt slechts de blauwgrijze vlek bij de harde blauwgrijzen middels de kleur gestraft, terwijl toch de blauwe wangvlekken in de normale tekening duiden op kleurverlies in de vogels.

Tekst: H.Oosterhout
Foto: G.Horst.

Kobaltblauw.

Watertoeren in het harze

Ik begon harzerkanaries te kweken in 1947, ik was toen 21 jaar. Na enkele jaren werd ik toen de jongste harzer-keurmeester van België. Ik was 23 jaar.

Op het examen dat doorging in de Beeldkensstraat in het lokaal "De Vogelenzang" te Antwerpen, lokaal van het toenmalige A.4 of de "Strijdende Saksen", kwam er een vogel op tafel die Waterrol bracht. Ik wist niet wat te doen. Schreef ik die toer, en geen der drie oudere keurmeesters die het examen afnamen gaven hem niet, dan was ik gebuisd. Het was een toer die weinig gehoord werd en dan ook niet dikwijls beloond werd op de keurfiches. Ik schreef hem toch op en...was de mening toegedaan dat ik nu zeker gebuisd zou zijn. Maar neen, één der examinandi, de Heer Van den Bergh Frans, had hem ook geschreven, de andere twee examen-aftemers niet. Daar de rest van het examen in de beste conditie verliep, hoorde ik dan ook bij de geslaagden. Steeds had men schrik van die Waterrollen, daar men in de overtuiging was, dat het water zich in de andere toeren mengde en ze andere mooie toeren als holrol, knorren, fluiten en kloeken, verwaterde en zelfs foutief maakte.

Op het congres in Udine (Italië) van de C.O.M. in het jaar 1959 werd echter beslist niet meer de benaming Waterrollen aan dit zanglied te geven, maar wel Watertoeren. Hieronder diende men dan ook twee verschillende soorten water te belonen.

De **Watertoer** die in feite een geslagen toervorm is en die fonetisch best kan uitgedrukt worden in de volgende manier:

Bloei, bloei, bloei, bloei
Wloei, wloei, wloei, wloei
Gloei, gloei, gloei, gloei
en bijna in ononderbroken wijze gezongen.

Door de Engelsen wordt deze toer zeer mooi genoemd als Deep Bubbling Waterwout, of vrij vertaald als "diep bollende watertoer" of misschien nog beter als "diep bubbelen-de watertoer".

De **Waterrol** die in feite een holrol is waar het water meeloopt; deze toer

kan ook zeer mooi gebracht worden wanneer de vocalen "oe" en "o" meelopen en hij in gebogen rythme gezongen wordt. De "koelerende" holrol is er het grootste bewijs van dat water in de holrollen een ongelooflijk diep en charmerend klankbeeld geeft.

Zegt de Duitse grootmeester Tretter ook niet in zijn boek: "Ohne Wasser,

gel had slechts éénmaal holrol, knor en klingelrol gezongen en verder zweeg hij. Spijtig maar dat zijn de "gevaren" van het vak.

Daar in dat jaar 1991 nog steeds niet boven de 90 punten mocht gekeurd worden, behaalden die zes vogels de volgende punten op de diverse toeren:

Ringnr.	HR	KN	WATER	HKL	FL	SCH	KLOEK	KLIT	INDRUK	TOTAAL
14	18	19	13	14	11	-	11	3	1	90
11	19	18	13	14	11	-	9	3	3	90
9	18	18	10	11	13	-	12	3	5	90
57	21	22	10	13	16	-	-	3	5	90
99	19	18	-	-	-	-	-	3	0	40
25	21	22	12	12	16	-	6	-	1	90

Kein Erfolg" (zonder water, geen resultaat).

En dan kwam het kweekjaar 1990 en gebeurde er iets ongelooflijks. Uit een man van Jos Defeyter, Nr. 227-52-1989, kweekte ik 17 jonge vogels. Alle mannen uit deze man zongen een eigenaardige toer; de diepe Watertoer. Eén der mannen, Nr. 32, kreeg het predikaat "Prachtig" van de keurmeester Arthur Pauwels uit Brussel. Hij zong echter geen watertoer op de wedstrijd maar wel een ongelooflijk diepe koelerende holrol en een zeer diep vallende holklingel.

Het jaar nadien in 1991 kweekte ik terug met man 227-52-1989 en had op het einde van dat seizoen 11 jongen waarvan 4 mannen en 7 popjes. Nu... was de Watertoer er in volle glorie.

In de eerste wedstrijd, de Euro-Bird-Show in Roeselare, zette ik in klas A 2 jonge mannen in, in naam van mijn vrouw, stamnummer "623", en één stam van die watervogels. De klas A werd gekeurd door de Amerikaanse keurmeester José Huergo en de stammenklasse door Alfons Straetmans. Uitslag: in klas A kregen beide vogels 90 punten. Zij behaalden elk 13 punten Watertoeren. In de stammenklasse had ik spijtig genoeg wat tegenslag. De drie topvogels behaalden elk 90 punten, maar de bodemvo-

Buiten mijn normale harzers hield ik 4 mannen watervogels en 8 poppen waterslagers voor de kweek. De Watervogels werden gekweekt in een lokaal buiten het gehoor van de andere harzers. De mannen, waarmee ik kweekte, waren de nrs. 9, 57 (volgens mij de beste), 11 en 14. De acht poppen waren allemaal afstammelingen van de watervogels, en overal zat bloed van mijn fameuze stamvader nr. 52 en zijn broer 51.

Ik had eem "geweldige kweek" van deze watervogels. Ik bekwam: 1 nest van zes jongen (alle groot), 5 nesten van vijf jongen (alle groot), 1 nest van 4 en 2 nesten van 3 en 1 nest van 1 jong. Totaal 46 jongen van 8 poppen en 4 mannen.

Diverse jonge mannen moest ik elimineren, daar ze ofwel verlopen kloeken zongen, harde fluiten brachten, en soms wat hoge klingels en neuzige fluiten brachten.

Ik vond echter een tiental mannen die als wedstrijdvogels konden ingezet worden.

Op de Euro-Bird-Show van einde november 1992 keurde één der Nederlandse keurmeesters mijn vogels in stam tot 329 punten, zonder een punt water, maar...en nu komt het...met de opmerking "De vogels zingen veel te veel water"...??? Begrijpe wie het be-

Harzerkanarielielied

grijpt. De andere Nederlandse keurmeester gaf mijn andere stam de bemerking: "Woeten zijn geen harzertieren"...Hij vergat zijn theorie dat de Watertoer wel degelijk uit "woeit woeit en bloei bloei bloei..." bestaat.

Op de verdere Belgische prijskampen werden mijn watertoeren beloofd door de meeste Belgische keurmeesters die ze voorgeschoteld kregen en ik noem ze hier voor de hand op: de Heren Pauwels Arthus, Roose Robert, Vissers Frans, Gilbert Herman, Goossens Frans, Van Heysbroeck Robert en Devooght Michel. Proficiat heren, U zijt keurmeesters.

Ik vergat nog bijna te vermelden dat op de Euro-Bird-Show de stammenklasse gewonnen werd door een jong lid van onze vereniging, het S.A.S., nl. de Heer Franky Lemmens. Deze jongen was in zijn eerste jaar van kweker, maar kon maar geen jongen op stok krijgen. Ik heb dan een twintigtal jongen voor hem geringd en...hiermee behaalde hij dan de titel op Euro-Bird-Show met 353 punten.

Op de Nationale kampioenschappen van de K.B.S. in Doornik in januari 1993 (het kampioenschap van het jaar 1992) ontving ik dan de grootste genoegdoening van drie jaar kweken naar de Diepe Mooie Watertoeren. Mijn vrouw, Maggy Tielens, met haar stamnr. 623, behaalde er de titel van Algemeen kampioen met 628 punten, verdeeld als volgt: klas A 86 serie klas B 192 + 350 stam, tevens Meesterzanger van de wedstrijd met 99 punten.

In de klas A (één vogel) werd door keurmeester Michel Devooght geen enkel punt voor Watertoeren gegeven. Ik kan hem de schuld niet geven want de in deze klas door Lode en Maggy Tielens ingezette vogels waren geen Watertoeren vogels. In de klas B (serie van twee vogels) werd ze beloofd met de Kampioenstitel met respectievelijk 99 en 93 punten (één vogel met 11 punten water), haar tweede serie behaalde 86 en 90 punten en hier zongen beide vogels elk 15 punten voor Watertoeren; de series werden keurig gekeurd door de Heer Robert Roose. In de stammenklasse C kregen Maggy's vogels: re-

spectievelijk 89, 80, 85 en 94 punten + 2 harmonie = 350 punten. En dat onze vriend Herman Blibert zijn werk zeer goed deed, bewees hij door de stam van Lemmens Franky (de winnaar van Euro-Bird-Show) ook met 349 punten te belonen en wat het voornaamste was, drie van de 4 vogels met 7, 8 en 10 punten Watertoeren te belonen. Hij ook had de Watertoeren er werkelijk uitgehaald.

De Watertoeren behoren tot de drie hoofdtoeren van het harzerkanarielielied die tot 27 punten kunnen bewaardigd worden. Eén van onze beste Belgische keurmeesters zei me na afloop van een keuring, waar hij onze Watertoervogels had gekeurd: "Lode, ik had ze in feite nog meer punten moeten geven voor hun watertoeren, want in feite zijn het één der drie hoofdtoeren van onze harzers."

Maar ja, welke keurmeester durft ineens 22 of 23 of zelfs 24 punten geven voor diepe watertoeren met variatie van waterrollen en watertoeren. Zelfs als ik ze keurde bij mij thuis, gaf ik maximum 19 punten, maar in feite hadden ze nog meer punten moeten gekregen hebben.

Op het congres van de C.O.M. voor harzerkeurmeesters in Peer in 1991, had ik één van mijn beste watervogels meegebracht, en tijdens het afluisteren bracht hij zijn diepe watertoer. Ik hoorde de Duitse keurmeester Herbert Schmittwilken tegen zijn Duitse collega's zeggen: "Hör mal schönes wasser" (hoor daar eens mooi water). Ik hoop dit seizoen 1993/94 weer goede resultaten te mogen hebben met mijn Watertoer-vogels. Dit jaar kweekte ik weer 42 vogels van 8 poppen. En...ik hoorde reeds het eerste water bij de jongen.

Lode J. Tielens.

KALENDER 1994

De Kuifbrilklauwier

Laat ik het nieuwe jaar beginnen met u een zeer voorspoedig maar vooral gezond 1994 toe te wensen. Dan gaan we over tot de orde van de dag. De vogels, die u op het kalenderblad zo parmantig aankijken, zijn Kuifbrilklauwieren. Zij behoren tot een onderfamilie van de klauwieren, de **Laniidae** waartoe onder meer de Grauwe klauwier en de Klapekster behoren. De foto is zo duidelijk, dat ik u geen signalement hoeft te geven. De circa 20 cm lange vogel draagt een duidelijke kuif en vandaar zijn naam. Maar waarom "bril"-klauwier? Als u heel goed kijkt, dan ziet u dat zich rond de ogen een geel ringetje bevindt. Dat is het zogenaamde "brilletje". Het woongebied van deze klauwieren, waarvan men zeven soorten onderscheidt, strekt zich uit over grote delen van Afrika, bezuiden de Sahara. De bekendste van deze zeven is ongetwijfeld de held van ons verhaaltje. Deze vogels zijn in het geheel niet schuw en men kan ze tot op korte afstand benaderen. Het is soms net of willen ze de aandacht trekken door hun bonte verenpakje en hun werkelijk brutaal gedrag. Het zijn echt gezellige vogels. Veelal zijn ze te zien in groepjes, variërend in aantal van zes tot een stuk of twaalf. En of ze nu rondvliegen rond de boomkruinen, of jacht maken op insecten tussen het gebladerte of foeragerend op de grond, hun gekwetter en "gebabbel" is niet van de lucht. De kuif, die hier op de afbeelding zo goed te zien is, is niet altijd even goed ontwikkeld. Bij sommige individuen is de kuif erg lang en valt dan over de snavel naar voren, vaak over de ogen. Het is eenvoudig onvoorstelbaar dat zulke bonte vogels, die voortdurend in beweging zijn, zowel in het open veld als in tuinen, niet ten slachtoffer vallen aan allerlei predatoren. Want daar wemelt het van in het Zwarte Werelddeel! Deze klauwieren bouwen een prachtig nestje van fijne grassen, mossen, korstmossen en spinrag, gewoonlijk in een takvork. De eitjes zijn lichtblauw met rond op stompe pool een kring van paarse en bruine vlekjes.

Meindert de Jong.

Is de blauwe reiger schadelijk?

Door: Prof. Dr. Anthonie Stolk.

De bewering dat de blauwe reiger schadelijk voor de visserij zou zijn, houdt geen stand. Door het moderne wetenschappelijk onderzoek werd het tegendeel bewezen. Per dag neemt een volwassen blauwe reiger ongeveer 330 gram voedsel tot zich. Vroeger dacht men dat dit zo goed als geheel uit vissen bestond, maar dat is niet juist. Slechts eenderde deel bestaat uit vis, terwijl het resterende tweederde uit voor de visserij schadelijke dieren bestaat: behalve kleine knaagdieren de schadelijke larven van de geelgerande watertor alsmede libellen. Veldmuizen staan in grote hoeveelheden vooral bij de jonge reigers op het menu. Bovendien heeft men in reigernesten ook dode grondeekhoorns gevonden. Overigens worden door reigers slechts aan het wateroppervlak zwemmende dieren gevangen. Met hun snavel stoten ze immers niet graag dieper dan tien centimeter in het water. Op die manier worden vooral kleine witvissen en alvertjes verschalkt. Bodemvissen worden te allen tijde met rust gelaten, zodat de economisch waardevolle karpers hoegenaamd geen gevaar lopen. Ook palingen blijken als prooidieren niet in aanmerking te komen. Die zijn immers in de nachtelijke uren actief, als de reigers de visvangst hebben gestaakt. Reigers letten op beweging en daarom zien ze snoeken vrijwel altijd over het hoofd. Wordt er in visvijvers gekweekt, dan zijn witvissen en andere economisch waardelose soorten zeer gewenst. Ze nemen immers teveel voedsel van de edele vissoorten weg. Bijgevolg treden reigers daarom juist als vernietigers van voornamelijk alvertjes in het belang van de visserij op. Overigens heeft men in vroeger tijd elk jaar enorme hoeveelheden (tonnen inderdaad) alvertjes gevangen voor het bereiden van het zogenaamde parelessence. Voor de economie zijn ze momenteel van geen belang. Daar komt nog bij dat reigers slechts zelden vissen vangen, die langer dan twintig centimeter zijn. Er zijn wel gevallen bekend, waarbij dit is gebeurd, maar dit betrof dan steeds uitzonderingen van aan de haak geslagen, zieke of dood op het water drijvende dieren. Zo blijken reigers alleen nuttig door het vangen van muizen en van talloze voor de visserij schadelijke waterinsekten, maar ook door de produktie van enorme hoeveelheden mest, die in de broedkolonies tezamen met dode jonge en oude vogels en rottende eieren in het water vallen. Dit afval blijkt de voornaamste basis voor de vermeerdering van het plankton te zijn, de voedselbasis van alle jonge vissen. Op die manier worden de reigers en in dezelfde streken broedende lepelaars tot belangrijke helpers bij het vissersbedrijf. In de broedkolonies van het Neusiedlermeer in Oostenrijk heeft men dit alles kunnen bestuderen. De blauwe reigers aan de Elbe vangen de door de vissers gehate wolhandkrabben. Dat de blauwe reiger de nabijheid van de mens in beginsel niet mijdt, bewijzen de kolonies in diertuinen die daar zijn gevestigd door in de vrije natuur levende vogels.

De Kuifc

Hoewel het Vogelpark Wals-

rode bekend is om zijn goede

resultaten met zeldzame en

bijzondere soorten, worden

ook talloze 'normale' vogels

gehouden en met succes ge-

kweekt. Eén van deze norma-

le soorten is zeker de Austra-

lische kuifduif (**Ocyphaps**

lophotes), welke ook regel-

matig bij de private vogellief-

hebber is aan te treffen.

Kuil in Vogelpark Walsrode

Als enigste lid van het geslacht *Ocyphaps* is de Kuilduif over vrijwel geheel Australië verspreid, alleen in de regenwouden aan de oostkust van dit continent ontbreekt hij. Het paar waarmee we in Walsrode goede successen hebben gehaald, is ondergebracht in een niet voor het publiek toegankelijke kweekafdeling. De grond hiervoor was, dat we zoveel andere - zeldzame - duivensoorten hadden, dat er voor de kuilduiven geen plaats meer was. Samen zetten met een andere duivensoort is ook niet mogelijk omdat - hoewel het teken voor de vrede - de meeste duivensoorten onder elkaar echte moordenaars kunnen worden! De volière in de kweekafdeling bestond uit een ruim, verwarmbaar binnenverblijf en een nog ruimer, goed beplant buitenverblijf. Als medebewoners hadden ze hier een koppel Groene junglehoenders en een koppel Celebes koningsspreuwen, waarmee ze het uitstekend vinden konden. Het voedsel wat eigenlijk voor de Kuilduiven be-

stemd was, bestaat uit een tortelduifzaadmengsel wat we vermengde met exoten-en grasparkietenzaad. De Groene junglehoenders krijgen, naast hun grote duivenzaadmengsel ook nog een mengsel bestaande uit ge-

raspte worteltjes, fijn gehakte sla en havervlokken. Ook de kuilduiven waren regelmatig bij het opnemen van dit voer te observeren. Ook van het voer van de Celebes koningsspreuwen aten de kuilduiven gretig mee, en hier waren het, naast het universeelvoer, vooral de meelwormen welke in de smaak van de kuilduiven vielen. Dat bij zulk uitgebreid voedsel, resultaten niet uit konden blijven, zal iedereen wel duidelijk zijn. Omdat het buitenverblijf echter niet was overdekt, hadden we enkele nestgelegenheden in het binnenverblijf aangebracht. Dit waren halve kokosnootschalen, die we met ijzerdraad op takken hadden vastgemaakt. De duifjes sleepte uit de buitenvolière enkele takjes en wat droog gras in één van de schalen en dat was alles wat ze aan 'nestebouw' deden. De balts van deze soort is prachtig en nauwelijks met woorden te beschrijven, men moet het met eigen ogen gezien hebben! Korte tijd later lagen dan ook reeds de twee eitjes in het nest en beide ouders deelden de broedzorg. Ook nadat de jongen uitgekomen waren, werden ze door beide ouders verzorgd. Toen de jongen 14 dagen oud waren verlieten ze het nest en weer 14 dagen later lagen al weer 2 nieuwe eitjes in het nest. Totaal zorgde dit koppel in één kweekseizoen voor 4 legfels en alle 8 jongen werden met succes grootgebracht. We hebben de jongen allemaal bij het kweekpaar gelaten en dat leverde geen probleem op, maar wellicht had dat met de grote afmetingen van de volière te doen. Alhoewel in verschillende boeken is na te lezen, dat deze soort winterhard is, hebben wij ze bij vorst 's nachts altijd in het binnenverblijf opgesloten. Overdag hadden ze echter wel de mogelijkheid naar buiten te gaan, waar ze ook dankbaar gebruik van maakte.

Tekst: Maarten de Ruiter
Foto's: Auteur en P.Rodders.

Vogels houden

Met de meeste vogels heeft het toch geen problemen als meerdere soorten worden samengebracht in één ruimte. Vooral met betrekking tot de parkieten valt bijna altijd te lezen dat zij bij voorkeur koppelsgewijs in vluchten moeten worden gehouden waarvan de tussenwanden zelfs zijn voorzien van dubbel gaas om te voorkomen dat de naburen elkaar verwonden. Grote tropen, zoals kardinalen, wevers, Amerikaanse kleurvinken enz., kunnen zich, in de broedperiode vooral, vaak zeer agressief gedragen en andere vogels tot de dood achtervolgen. Insecten-en vruchteneeters zijn met enige zorgvuldigheid nog wel eens in gemengde groepen samen te voegen, zoals brilvogeltjes, nachtegalen en tangara's. Het blijft echter altijd wel oppassen en men dient ook te weten dat baardvogels, spreuuwachtigen en gaaien erg roofzuchtig kunnen zijn en vooral de jaarsten kunnen best wel eens een levend hapje aan waarbij ze er niet voor schromen om een nestje van kleinere vogels leeg te halen. Hierop aansluitend, iedere groep heeft zo een eigen rangorde waar men echt rekening mee moet houden alhoewel er altijd wel weer uitzonderingen bijvallen bestaan. Een op het oog zo vreedzame collectie kan soms door één of andere oorzaak totaal worden verstoord. Een van de belangrijkste zaken bij het houden en kweken van vogels is een goede harmonie in de volière. De kleine tropen vormen in het algemeen goede harmonieuze groepen. Tijgervink, blauwfazantje, goudbuikje, vuurvink enz. enz. met hun niet onaantrekkelijke kleuren, zijn boeiend om te observeren en steeds zullen ze ons weer weten te verrassen door o.a. hun normale gedragingen, hun baltsvertoon, hun nestbouw en weer later hun zorg voor de jongen. Steeds is er wel iets met ze te beleven. Helemaal is het aantal jongen dat in volières uit deze kleine prachtvinken wordt geboren nog wat aan de lage kant. Maar het moet toch wel mogelijk zijn om dat aantal te verhogen. Onze kennis is inmiddels toereikend en velen van ons dragen die kennis bovendien graag over. In feite zullen we als hoogste prioriteit binnen onze liefhebberij het kweken van vogels moeten stellen. In wens u vooral daarbij erg veel succes!

Piet Buijsman.

Zilver sn

In ons vogelpark hebben wij al vele soorten tangara's gehad en met wisselend succes! Kweekresultaten waren er onder meer met Goud tangara's (*Tangara arthus*) en Blauw-schouder tangara's (*Thraupis cyanoptera*). Deze resultaten werden behaald in het huidige prachtvinkenhuis. Na de bouw van de tropische hal in 1982, zijn al onze kleine vruchtenevende soorten uit dit prachtvinkenhuis verplaatst naar genoemde afdeling. De Zilver snavel tangara (*Ramphocelus carbo*) hadden we toen nog niet in de collectie, ze arriveerden in 1989. Het is een vrij grote tangara van ± 18 cm lang. Het mannetje heeft een donker karmijn rode kop, rug en borst. Vleugels en staart zijn kastanjebruin tegen zwart aan en de snavel heeft een wit-blauwige dus zilverachtige kleur. Het vrouwtje is dof en heeft een donkere snavel. Qua kleur vallen ze niet zo op als andere tangara soorten zoals de Paradijs tangara (*Tangara chilensis*). Hun biotoop bestaat uit open wouden, maar we vinden ze ook op open velden en plantages in Zuid-Amerika. In onze tropische hal hebben ze al vele volières bewoond. De reden voor deze verhuizingen ligt aan het feit dat de zilver snavel erg agressief zijn! We hebben een tijd moeten zoeken voordat we de ideale volière, met de juiste samenstelling aan vogels hadden gevonden. Plaatsen we de tangara's in een kleine volière, dan jaagden ze de over het algemeen genomen wat kleinere soorten konstant op. Werden ze daarna weer in een grote volière geplaatst, dan sloopten de grotere vogels het nest van de zilver snavel weer. De volière waarin ze nu gehuisvest zijn heeft de volgende afmetingen: 4mx3mx3m. De beplanting bestaat vooral uit ficussen, de achterkant is ingericht als het tuinge-

Vel tangara's in Avifauna

deelte, de voorkant bestaat uit een gedeelte met zand, waarin een klein betonnen vijvertje ligt. Als medebewoners hebben de Zilvernavels hier: 1-1 Zwartkap fruitduif (*Ptilinopus leclancheri*) en Vorkstaart plevieren (*Glareaola pratincole*). Nu vraagt U zich misschien wel af waarom het nu dan wel goed gaat? Wel, zolang de tangara's geen nestactiviteiten tonen, kunnen de medebewoners rustig hun gang gaan met hun eitjes uit te broeden of jongen groot te brengen. Maar op het moment dat de tangara's beginnen, is het oorlog in de tent. Vanwege het feit dat deze voliëre ruim is en rijk beplant, kunnen de vogels elkaar redelijk ontwijken en krijgt elk soort zijn kans tot voortplanting te komen! De Zilvernavel tangara's beginnen omstreeks mei met het eerste legsel en dit bestaat uit twee eitjes (groen-blauw met bruine stipjes). Het nestje waarin ze de eitjes leggen, is een kommetje gemaakt van een gazen bodem waarop riet is gevlochten. Diameter: ± 7 cm. Wij hebben nooit waar kunnen nemen dat ze zelf nog extra nestmateriaal aanbrengen. De eitjes worden in 12 dagen door het vrouwtje uitgebroed. Tijdens de broedperiode laten we de oude vogels alvast wennen aan het opkvoer. Het standaardmenu voor onze tangara's bestaat uit: verschillende stukjes fruit (appel, banaan, sinaasappel en kleine stukjes cocktailfruit) universeel en honingwater. Ook enkele meelwormen per vogel worden dagelijks verstrekt. Het menu in de natuur bestaat uit bessen, diverse vruchten, bloemennektar en insecten. Het door ons gegeven opkvoer bestaat uit: kleine stukjes tahoe, gekruimelde cake, geknipte meelwormen (de maagsappen kunnen hier beter op inwerken) en zeer fijn gesneden

stukjes fruitcoctail. Over dit mengsel strooien we een kwart theelepel carnicon, dit is een mineralen mix voor vleesetende vogels. (Producent Hope Farm). Wanneer het jong goed gevoerd wordt door de ouders, vliegt het na een dag of 13 uit, na 5 weken is het jong al zelfstandig. Snel na het uitvliegen van het eerste jong gaat de vrouw al weer over tot het leggen van een volgend broedsel! Zo gauw als het jong zelfstandig genoeg is om gescheiden te worden van z'n ouders, halen we het weg, om verstoring van

een volgend legsel te voorkomen! Per jaar worden zo'n 3 à 4 legsels geproduceerd. Dit kan een simpele optelsom worden, 4 nesten van twee eitjes geeft 8 jongen, maar de praktijk wijst anders uit. Over het algemeen zijn we blij als we in totaal 3 à 4 jongen groot brengen.

Tekst: Hans van der Sluis
Foto: Ton de Bruijn.

Zilvernavel tangara.

De Dubbelbandrenvogel is vindingrijk.

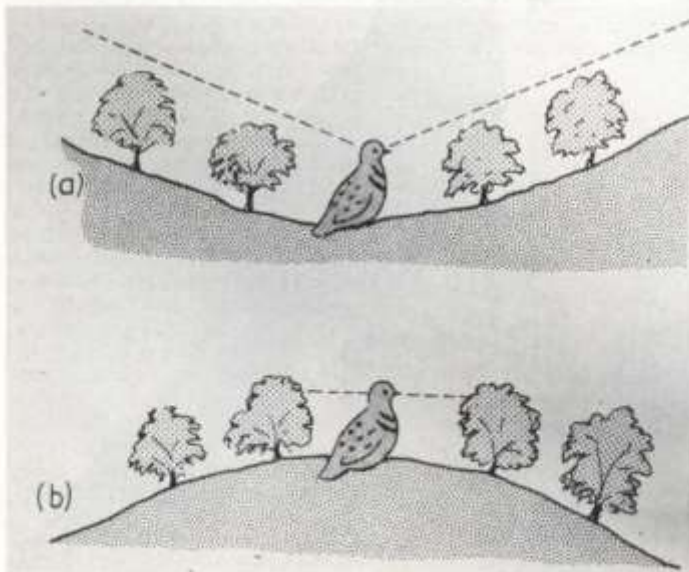
Prof.Dr.Anthonie Stolk.

De Afrikaanse dubbelbandrenvogel *Cursorius africanus* nestelt bij voorkeur in een klein dal en liever niet op een kleine heuvel. Aanvankelijk heeft men dit als een niet zo doelmatig gedrag beschouwd. In het dalletje zou hij niet zo'n goed zicht op de omgeving hebben. Bij zware regenval zou de wateroverlast voor het nest nog wel eens noodlottig kunnen worden. Waarom bij voorkeur in een dal gebroed? Zou men hierin een bescherming tegen de wind moeten zien, die in de regentijd bijzonder sterk kan zijn? Is het de betere camouflage die hier een rol speelt, zodat de broedende vogel minder zal worden opgemerkt dan bij het broeden op een heuvel? Allemaal vragen die niet zo gemakkelijk te beantwoorden zijn. Wij kregen meer licht in die kwestie, toen we nauwkeurige meetproeven met betrekking tot de ligging van het nest gingen doen. Daarbij bleek, dat juist het nestelen in het dal (hoe vreemd dit ook klinkt) het uitzicht in belangrijke mate vergroot, zodat de vogel als het ware rakelings over de struiken heen kan kijken. Nestelt hij op de top van een heuveltje, dan blijken die

struiken juist een belemmering van zijn uitzicht te zijn. Een fraai voorbeeld van de wijze waarop de vogel zijn gedrag aan de omstandigheden weet aan te passen. Of de verwante Afrikaanse renvogel *Cursorius cursor*, de Afrikaanse Temmincks renvogel *Cursorius temminckii*, de Zuid-Afrikaanse roestkleurige renvogel *Cursorius rufus* en de Indische renvogel *Cursorius coromandelicus* iets dergelijks doen, is tot op heden niet bekend. Misschien zijn zij nog niet tot deze interessante maatregel gekomen. Misschien komen ze in de toekomst zo ver, maar dit duurt bij de ontwikkeling doorgaans te lang dan dat we daarop kunnen wachten. In ieder geval hebben we hier belangwekkend studiemateriaal bij de veldwaarnemingen van de genoemde soorten.

Illustratie:

- De Afrikaanse dubbelbandrenvogel *Cursorius africanus*, nestelend in een klein, met struiken begroeid dal.
- Idem, nestelend op de top van een met struiken begroeid heuveltje.

Deze kwartelsoort komt voor

in Afrika ten zuiden van de

Sahara. Soms wordt hij als

dwaalgast waargenomen in

Noord-Afrika of Arabië.

Beschrijving.

De haan heeft een zwartbruine bovenkop met een lichtere streep over het midden, een donkere streep door het oog tot achter de oogstreep en een witachtige wenkbrauwstreep tot in de hals. De borst is in het midden zwart en naar de zijden roodbruin met zwarte lengtestrepen. Buik en onderstaartdek zijn roodbruin. Het bovenlichaam is zwartbruin met lichte dwarsstrepen. Over de rug en schouders lopen tevens lange gele strepen. De snavel is zwart en de poten zijn lichtgeel. De keel heeft de voor kwartels bekende witte baardtekening. De hen mist de zwarte tekening aan de kop en op de borst. Ze is ook bruiner van kleur. Haar snavel is hoornkleurig. Ook ontbreekt bij haar de baardtekening op de keel.

Mijn ervaringen.

Zo'n vier jaar geleden kwam ik min of meer per toeval aan deze 16 cm grote kwartels. Ze moesten bij de vorige liefhebber plaats maken voor andere vogels en zaten dus in de weg. Alhoewel ik deze soort alleen uit de boeken kende was de koop snel gesloten. Thuis gekomen werd er snel een volière ingericht met een paar graspolen, dode takken en grote keien. Aangezien ik toen alleen nog maar over een binnenhok beschikte gingen de graspolen snel dood, maar het gras bleef lang genoeg om er onder te nestelen of weg te kruipen. Ook de turquoisine parkieten- waarmee ze de volière deelden- lieten de graspolen in goede staat. Nu was het afwachten geblazen of er wel een nest gebouwd zou worden. Het was namelijk mijn bedoeling om ze zelf aan het broeden te krijgen. De eieren in de broedmachine leggen kon altijd nog. Na een paar maanden vond ik het eerste eitje. Dit was echter gelegd in de voerbak. In een hoekje onder een graspol waar ze vaak zaten, heb ik dan zelf maar een nestje gemaakt met wat dor gras. Het eitje werd er in gelegd en ik

De Harlekijnkwartel

(*Coturnix delegorguei*)

wachtte af. De volgende dag vond ik weer een eitje in de voerbak. Ook dit werd in het nestje gelegd. Het derde eitje werd door het hennetje zelf in het nest gelegd. Zou er dan toch nog wat van terecht komen?? Helaas, de volgende vier eitjes lagen weer in de voederbak. Deze werden ook maar weer in het nestje bijgelegd. Daarna werden er geen eitjes meer gelegd. Deze kwartels zijn beslist niet van die legkippen zoals we dat van sommige kwartels kennen. Broeden was er bij mijn harlekijnkwartels ook niet bij. Het waren ook niet echt veel eieren om in de broedmachine te leggen, maar ja, je weet toch maar nooit. Maar ook dit draaide op niets uit. Er bleken slechts 3 eitjes bevrucht te zijn waarvan er één jong uitkwam. Probeer dat maar eens groot te krijgen in een kunstmoeder. Zo'n kuikentje loopt helemaal verloren op zoek naar soortgenootjes of een moeder. Een dag later was het dan ook reeds dood. Dit hele verhaal herhaalde zich 2 maanden later nog eens, ook zonder resultaat. Na de zomer heb ik er dan nog twee stelletjes bijgekocht. Zo zou ik- indien deze ook niet wilden broeden- toch meer eitjes

hebben om in de broedmachine te leggen. Maar het mocht allemaal niet baten, totdat ik het volgende voorjaar mijn nieuwe volière klaar had. Hier hadden de kwartels de beschikking gekregen over een buitenvolière van bijna 4 m² per stel. De zijwanden waren tot een hoogte van 30 cm dichtgemaakt. Zo konden ze elkaar niet zien en daardoor bleven gevechten uit. Ook het heen en weer lopen langs het gaas- wat we bij grondvogels nog al eens zien- werd niet waargenomen. In de volière groeide het nodige gras en brandnetels, m.a.w. een waar paradijsje voor mijn kwarteltjes. De grote parkieten die ik heb, komen maar zelden op de grond zodat al het groen weelderig kan groeien. De kwartels hadden het dan ook prima naar hun zin. Als het weer heider was riepen de haantjes zelfs 's nachts, wat een lust was om aan te horen. Nu maar afwachten of ze wel wilden broeden. De meeste vogels waren inmiddels behoorlijk op leeftijd gekomen. Nochtans zaten na 6 weken 2 van de 3 hennetjes te broeden. Ze hadden keurig een nestje gemaakt in een hoekje tussen het gras. Je moest

goed kijken om ze te zien zitten. Hieruit blijkt eigenlijk pas hoe goed hun camouflage is. Helaas gaf één van de hennetjes het na een flinke regenbui op en keek niet meer naar de eieren om. Gelukkig bleef het andere hennetje prima op de eieren zitten. Het kwam er alleen af als ik met voer en schoon water in de volière kwam. De haantjes had ik apart gezet, want ze werden steeds door de hennetjes nagezeten wanneer ze te dicht bij het nest kwamen. Zo konden de hennetjes dan ook rustig broeden. Na 18 dagen was het zover. Van de 4 eitjes waren er 2 uitgekomen. Helaas bleek één kuiken niet sterk genoeg en lag dood in het nest. De moeder stapte echter trots met het andere kuiken door de volière. Zo'n kuikentje is niet groter dan een hommelt. Als voer verstrekte ik "Superstart Gallus I" van Kasper Faunafood. Na een paar weken ging ik langzaam over op "Gallus II" en na circa 10 weken op "Gallus III" vermengd met wat fijne zaden. Het kuiken groeide voorspoedig. Op een leeftijd van 6 weken kon ik het nog maar net ringen met een 5 mm ring. Dit was mijn eerste eigen-kweek harlekijnkwartel, na 4 jaar proberen. Geduld is een schone deugd. Toen het kuiken 8 weken oud was heb ik het bij de moeder weggehaald omdat het werd verjaagd. Daarna heb ik de haan weer bij de hen gezet en na een paar weken zat deze laatste weer te broeden. Zo heb ik via de mooiste manier van vogels kweken (natuurbroed) 12 jonge harlekijnkwartels groot gekregen. Ik vind het zelf een mooi succes. Hopelijk gaat het volgende seizoen weer net zo goed. Het blijft een mooie en afwisselende hobby.

Tekst: Martin Hoogerwaard
Foto's: Auteur en C.Schoftz.

